O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INV.№

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган ◆ № 141 (9.485) 2000 йил 29 ноябрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

8 ДЕКАБРЬ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ КУНИ

Қандай қилиб сифатли ва рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқариш мумкин? Албатта, бу саволга иш кўзини билган тадбиркорлар биринчи навбатда юксак унумли замонавий технологияни ишлаб чиқаришга жорий этиш, хорижий шериклар билан ҳамкорликда иш юритиб, маҳсулот турларини кўпайтириш орқали ана шундай муваффақиятга эришса бўлади, деб жавоб беришлари табиий. Бугунги бозорнинг талабларидан бири ҳам шу: иқтисодиётни равнақ топтириш учун рақобатга чидамли, импорт ўрнини босувчи маҳсулотларни ишлаб чиқаришни кўпайтиришдир. Юқоридагилардан келиб чиқиб пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган «Нон паста» ҳиссадорлик жамияти тадбиркорлари алоҳида куч-ғайрат сарфлашмоқда.

Саноат

ТАДБИРКОРЛИК ҚЎЛ КЕЛМОҚДА

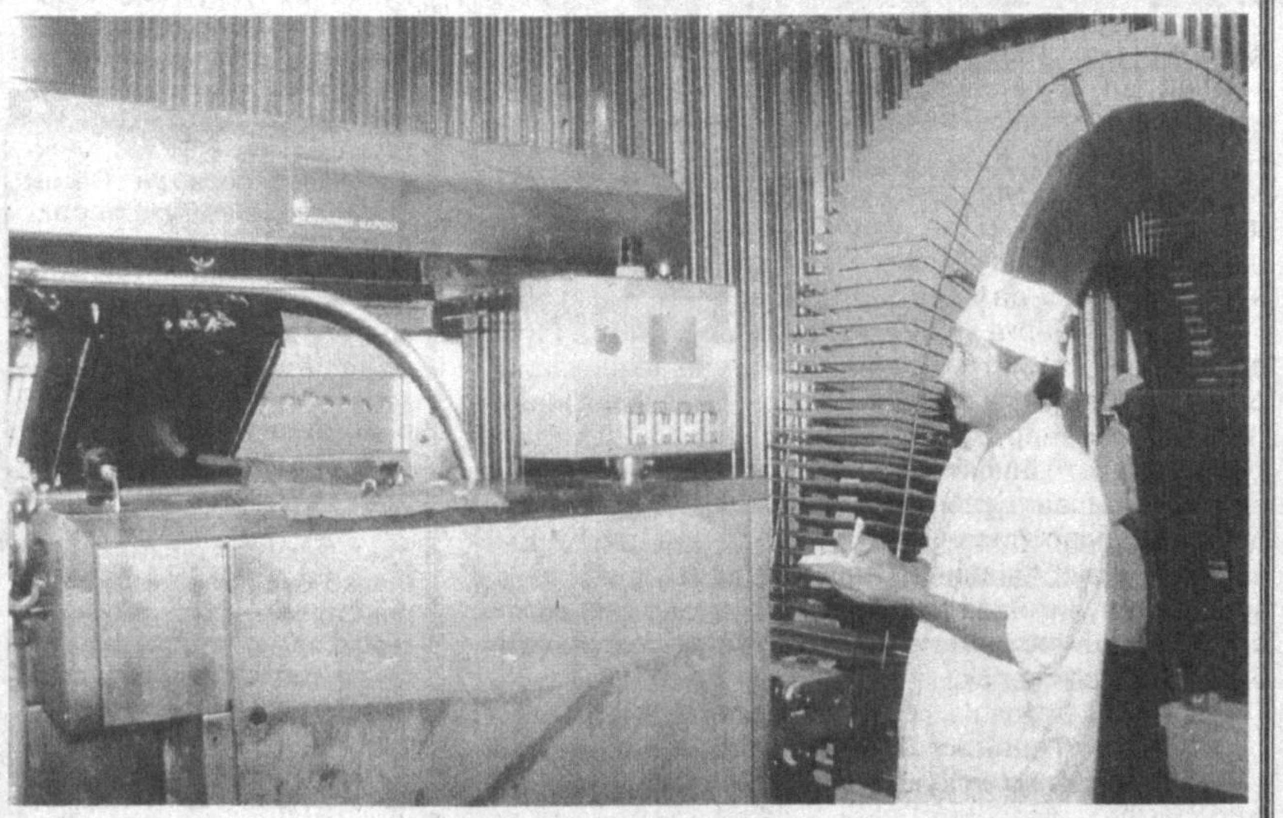

Корхонада 300 нафарга яқин ишчи-хизматчи меҳнат қилади. Жамоада асосан макарон, қандолат ҳамда нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Айниқса, 1995 йилда ҳиссадорлик жамиятига айлангач, корхона цехларини хориждан келтирилган замонавий техника билан жиҳозлашга, ишчилар малакасини оширишга, маҳсулотнинг харидоргир турларини кўпайтиришга ва энг муҳими унинг сифатини кўтаришга алоҳида эътибор қаратилди. Шу боис ишлаб чиқариш ҳажми ортиб, сифат ва самарадорлик йил сайин ортиб боряпти. Ўтган 1999 йилда 88 миллион сўм фойда олишга эришилди.

— Маҳсулот турларини кўпайтириш, унинг сифатини ошириш ўз-ўзидан бўлмайди, — дейди ҳиссадорлик жамияти раисининг биринчи муовини Ҳасан Абдушукуров. — Ана шунинг учун ҳам биз хорижлик ҳамкорлар билан алоқаларни яхши йўлга қўйганмиз. Ҳозирда макарон цехимизда 12 хил маҳсулот тайёрланаётган бўлса, яқинда унинг сони яна шунчага кўпаяди. Чунки Италиядан майда вермишель турларини ишлаб чиқарадиган 2 та хорижий линия олиб келиб ўрнатаяпмиз. Келгусида эса италияликлар билан қўшма корхона ташкил этиш, маҳсулотларимизни четга сотиш мақсадимиз ҳам бор. Шунингдек, қандолат цехимизга янги печенье ишлаб чиқариш линияси ҳамда Германиядан келтирилган вафли тайёрлаш линиясини ўрнатдик. Бу ишда бизга Германиядан келган мутахассислар яқиндан ёрдам беришди. Ҳозирда бу линиялар унумли ишлатилиб, ўзининг биринчи маҳсулотларини харидорларга етказиб бермоқда. Энг муҳими эса ишлаб чиқаришдан тушган фойда корхона равнақи ва ишчи-хизматчилар фаровонлиги йўлида сарфланмоқда.

Асосий Қонунимиз — Конституциямиз моддаларида белгилаб қўйилганидек, жамоада ходимлар учун яхши меҳнат шароитлари яратилган. Тиббиёт хонаси, ошхона улар хизматида. Касаба уюшмаси томонидан уларнинг дам олишлари учун ғамхўрлик кўрсатилади. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, корхона пойтахтимизда ўтказилган савдо-саноат ярмаркаларида фаол қатнашиб, бир неча бор дипломлар билан тақдирланган. Тадбиркорлик, ҳамжиҳатликда иш юритиш, бозор коньюнктурасини тинмай ўрганиш корхона муваффақиятини таъминлаб, янги изланишларга ундамоқда.

Шарифа ИЛЁСОВА.

СУРАТЛАРДА: корхона фаолиятидан лавҳалар.

Сергей Любчич олган суратлар.

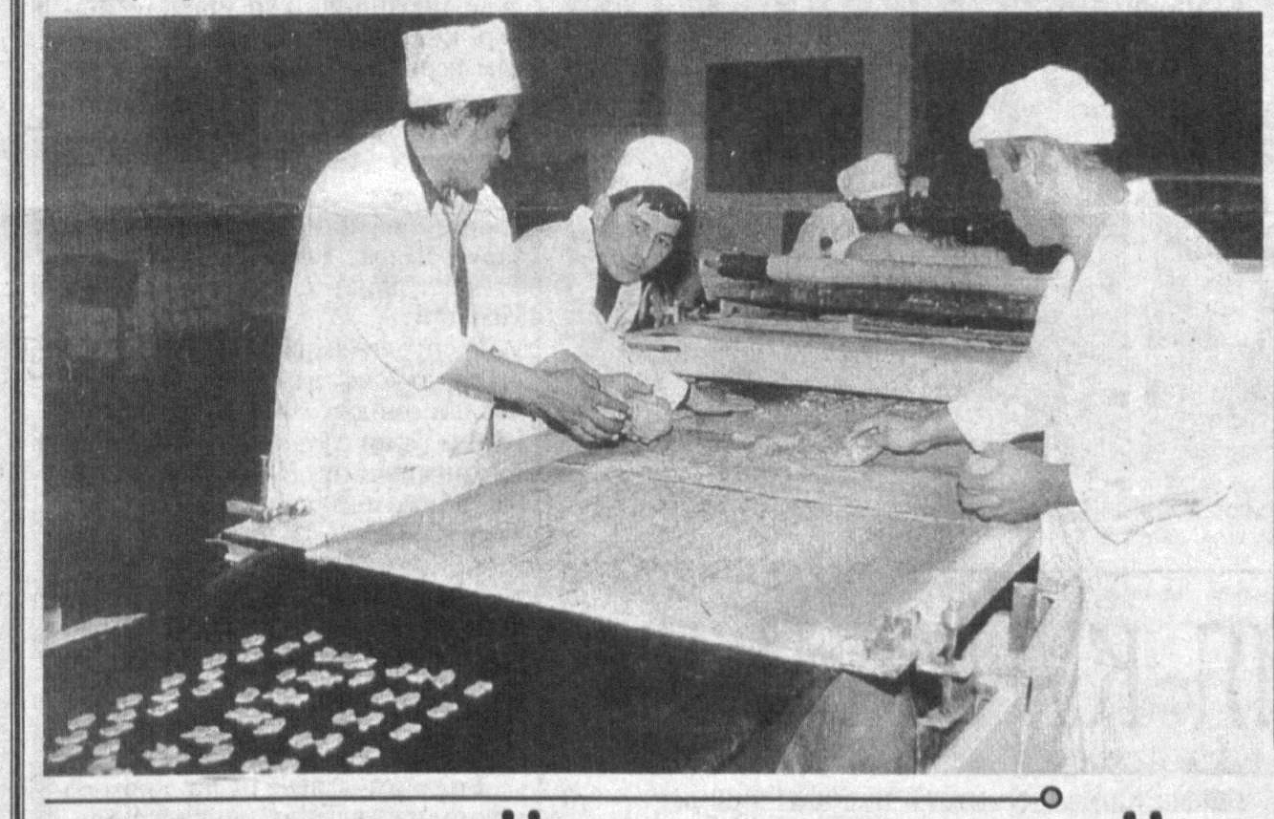

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ СЕМИНАР

Давлат, миллат мавжуд экан, ана шу давлатнинг асосий тамойилларини белгилаб берувчи дастури мавжуд бўлиши табиий. Бугунги кунда жаҳондаги аксар мамлакатлар инсон ҳуқуқларини демократик тамойиллар бўйича кафолатловчи тизим асосида юритмоқдалар. Жумладан, юртимиз – мустақил Ўзбекистон халқи ҳам ўз олдига ана шундай демократик, ҳуқуқий давлат барпо этиш мақсадини қўйган ва бу йўлда қатъий одимлаб бормоқда.

Мана юртимизнинг Бош Қомуси – Конституция қабул қилинганига ҳам саккиз йил тўлмоқда. Ушбу Қонун халқимизнинг кўп йиллик орзу-умиди, боболарнинг эзгу тилаги эди, дейиш мумкин. Айни шу Қонун асосида жамиятдаги муносабатларда ижтимоий адолат тамойилларига амал қилинишини таъминлайди. Унинг шахс эркинлиги айниқса, эътиқод ҳурлиги борасидаги кафолатлари фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилади. Жумладан Асосий Қонунимизнинг 31-моддасида «Ҳамма учун виждон эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон хоҳлаган динга эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга...» дейилган.

Жорий йилнинг 27 ноябрь куни Тошкент шаҳар Маънавият ва маърифат Кенгаши ташаббуси билан шаҳримизнинг «Ўрда» маҳалла гузарида Тошкент шаҳрида фаолият кўрсатаётган имомларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган санага 8 йил тўлиши муносабати билан «Конституция – виждон эркинлигининг тамал тошидир» мавзуидаги илмий-амалий семинари бўлиб ўтди. Семинарни Тошкент шаҳар бош имом-хатиби Анвар қори Турсунов олиб борди.

Семинарда сўзга чиққан Инсон ҳуқуқлари миллий марказининг раиси А. Саидов, шаҳар ҳокими ўринбосари, Тошкент шаҳар Маънавият ва маърифат Кенгаши раиси ўринбосари Р. Акромов ва шаҳар «Маънавият ва маърифат» маркази раҳбари С. Салимов ва бошқалар Ўзбекистон Республикаси Конституцияси моҳияти ҳақида тўхталар эканлар, унинг фуқаролар эркинлиги борасида тутган ўрнига алоҳида эътибор қаратдилар.

Учрашув иштирокчилари Ўзбекистон Республикасининг Бош Қомуси мақомининг муқаддас китоблар амалиёти даражасида бўлиши лозимлигини таъкидладилар.

– Қолаверса, юртимиз дунёвийлик тушунчаси ҳеч қачон динийлик тушунчасига қарши эмас, – деб таъкидлади А. Турсунов. – Биз Конституция моддаларига назар солар эканмиз унда бош мақсад инсон омили экани, муқаддас манбалар, жумладан, Қуръони Каримнинг ҳам бош мақсади башариятнинг ҳидояти унинг камолотидир.

Шунингдек, анжуманда аҳоли онгига миллий истиқлол ғоясини сингдириш борасида ҳам имомларнинг ўзига хос ўрни борлиги таъкидланди ва бу борада атрофлича маълумот олиш манбалари юзасидан тавсиялар берилди.

Семинар сўнгида имомларнинг Тошкент шаҳрида ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлашдаги вазифалари юзасидан фикр алмашилди ва бу борада ҳар ойда ана шундай тадбирни ташкил этиб боришга келишиб олинди.

(Ўз мухбиримиз).

Анжуманлар

МУНОСИБ ИЗДОШЛАР

Камолиддин Беҳзод номидаги рассомлик ва дизайн миллий институти ва Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатияси университети устод ва талабалари иштирокида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

Ушбу тадбир университет ректорати ҳамда Камолиддин Беҳзод номидаги институтнинг санъатшунослик факультети декани, доцент Ш.Ғуломова саъй-ҳаракатлари натижасида амалга оширилди.

Анжуманда Камолиддин Беҳзод номидаги рассомлик ва дизайн миллий институти профессори З.Раҳимова миниатюра мактаби асосчиси, устоз мусаввир Камолиддин Беҳзод ҳаёти ва ижодий йўли ҳақида маълумот бериб, талабаларни қизиқтирган саволларига жавоб берди.

Шундан сўнг талабалар ўзлари тайёрлаган шарқона либосларни намойиш этиб, университет устоз ва талабаларини кўргазмага таклиф этишди. Кўргазмада дастгоҳни рангтасвир, графика, миниатюра, амалий санъатнинг бир неча турлари намуналари намойиш этилиб, университет талабаларида катта қизиқиш уйғотди.

Ўз навбатида Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатияси университети раҳбарияти ташриф учун миннатдорчилик билдириб, алоқаларни келгусида ҳам давом эттириш истагини билдиришди.

Феруза МИРЗАЕВА,
Камолиддин Беҳзод номидаги рассомлик ва дизайн миллий институти талабаси.

Спорт янгиликлари

АРТУРНИНГ ЎН УЧИНЧИ ҒАЛАБАСИ

Маълумки, Германияда «Қирол Артур» номи билан машҳур бўлган ҳамшаҳримиз Артур Григорян бир неча йилдан буён профессионаллар ўртасида 63,5 килограммгача вазнда жаҳон чемпионлиги унвонини муносиб ҳимоя қилиб келмоқда. Унинг энг кучли чарм қўлқоп усталаридан ҳам енгилмаслиги, ҳужумкор руҳдаги кураш услуби тилларда достон бўлди.

Куни кеча Германиядан яна бир хушхабар олдик. Ганновер шаҳрида Артур Григорян ўзининг жаҳон чемпиони унвонини ҳимоя қилиш учун жаҳон тожига талабгор колумбиялик машҳур профессионал боксчи Антонио Пилатуа билан ўн икки раунд давомида беллашиб, очколар бўйича ғалаба қозонди. Бу Артур чемпионликни қўлга киритганидан сўнг қаторасига эришган ўн учинчи ғалабаси бўлди.

СЕУЛДАГИ ЗАФАР

Жанубий Кореянинг Сеул шаҳрида оғир атлетика бўйича ёшлар ўртасида Осиё чемпионати баҳслари бўлиб ўтди. Унда 85 килограммгача полвонлар ўртасида беллашган ҳамюртимиз Ботир Усмонов ўзининг ажойиб маҳорати билан мутахассису мухлисларнинг олқишини қозонди. У даст кўтариш машқида 150 килограммлик натижа кўрсатган, силтаб кўтариш бўйича эса 170 килограммлик вазнни забт этган ҳолда ҳар иккала усул бўйича ёшлар ўртасида Осиё рекордларини ўрнатди. Иккикурашда ҳам жами 320 килограмм натижага эришиб, бу борада ҳам қитъа рекордига эришган Ботир терма жамоамиз жамғармасига учта олтин нишонларни қўшди.

94 килограммгача бўлган спортчилар ўртасида яна бир юртдошимиз Оятилла Асатуллаев ҳам ажойиб натижаларга эришди. Бинобарин, Оятилла даст кўтариш баҳсида 115 килограмм натижа билан олтин нишонларни қўлга киритган бўлса, силтаб кўтариш ва иккикурашда кумуш медаллар соҳиби бўлди.

Жами тўртта олтин, иккита кумуш нишонларга эга бўлган ўзбекистонлик ёш оғир атлетикачилар умумжамоа ҳисобида ҳам етакчилар сафидан ўрин олишди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

ДАВР САДОСИ

БАРЧА МАНБАЛАРДАН ОЛИНГАН СЎНГГИ ХАБАРЛАР

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номига муқаддас Рамазон ойи кириб келиши муносабати билан дунё давлатлари раҳбарларидан дил изҳори битилган қутловлар келмоқда.

● **Кеча** Олий Мажлиснинг Матбуот ва ахборот қўмитасида бўлиб ўтган йиғилишда «Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисида»ги ҳамда «Ноширлик фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Қонунларининг Қорақалпоғистон Республикасида қандай ижро этилаётганлиги тўғрисида масала кўриб чиқилди.

● Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Ҳисоб-китоблар механизмини такомиллаштириш ва бюджетга тўловлар интизомини мустаҳкамлаш бўйича ҳукумат комиссиясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ўткир Султонов бошқарган бу йиғилишда бюджетга тўловлар аҳволи ҳамда республика вазирликлари ва идораларининг ўзаро ҳисоб-китоблари масалалари кўриб чиқилди.

● **Кеча** Республика Хотин-қизлар қўмитасида Олий Мажлис депутатлари иштирокида Ўзбекистонда репродуктив соғломлаштиришни қўллаб-қувватлаш тадбири доирасида семинар бўлиб ўтди.

● Микроиқтисодиёт ва статистика вазирлигида бўлиб ўтган кенгашда вазирлик ва идоралар, уюшмалар, концернлар, корпорациялар раҳбарлари иштирокида 2001 йилда маҳсулот етказиб бериш бўйича хўжалик шартномаларини тузиш масалалари кўриб чиқилди.

● Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси ва Марказий банк бошқарувининг кенгайтирилган қўшма йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Акциядорлик тижорат банклари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» ҳамда «Банк тизимини янада эркинлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонларининг бажарилиши кўриб чиқилди.

● Ўзбекистон қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш илмий-тадқиқот институтида «Республика қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида замонавий технология ва техникадан фойдаланиш самарадорлигини ошириш истиқболлари» мавзуига бағишланган республика илмий техника конференцияси ўтказилди.

● «Экосан» халқаро жамғармасининг навбатдаги илмий-амалий анжумани Ангрендаги «Саноатқалинқоғозсавдо» акциядорлик жамиятида ўтказилди. Бу бежиз эмас. Чунки корхонада чиқитсиз ишлаб чиқариш барпо этилган бўлиб, жамоанинг бу соҳадаги муваффақияти халқаро жамғарманинг биринчи даражали дипломи билан тақдирланди.

● Ўзбекистон Бадиий академияси Марказий кўргазмалар залида дизайнерлар халқаро уюшмаси, Молия вазирлиги ҳузуридаги қимматбаҳо металлар ва қимматбаҳо тошлар қўмитасининг Давлат проба Палатаси ҳамкорлигида «Зару заргар-2000» кўргазмаси бошланди.

● «Туркистон» саройида «Соғлом авлод юлдузлари» деб номланган болалар фестивали бўлиб ўтди.

● Муқимий номидаги ўзбек Давлат мусиқали театрида кулги дарғаси Сойиб Хўжаевнинг 90 йиллигига бағишланган хотира кечаси ўтказилди.

ЖАҲОНДА

● АҚШда ҳали ҳам президентлик сайловлари натижалари хусусида аниқ тўхтамга келинганича йўқ. **Кеча** Флорида штати Давлат котиби штат Олий суди қарорига мувофиқ, қайта ҳисобланган овозларнинг умумий натижасини эълон қилди. Унга кўра Ж. Буш 537 та кўп овоз билан рақиби А. Горни яна ортда қолдирган. Бироқ Оқ уй соҳиби ҳали расман тасдиқланмади. Флорида штати Давлат котиби берган ушбу баёнотни рад этаётган демократлар АҚШ Олий судининг якуний жавобини кутишларини маълум қилдилар. Уларнинг фикрича Маямидед ва Полинбич сайлов округларида қонунбузарлик бўлган.

● **Бугун** Ереванда Қорадениз иқтисодий ҳамкорлиги ташкилотининг парламент ассамблеяси ўз ишини бошлайди.

● **Кеча** Чеченистон муфтийси А. Шамаев мусулмон оламининг қутлуғ Рамазон ойи бошланганлиги муносабати билан федерал қўмондонлиги, маҳаллий ҳокимият ва Чеченистон ҳарбий таркиби бошлиқларига ҳарбий ҳаракатларни тўхтатиш ҳақида мурожаат қилди.

● Филиппинда сиёсий инқироз тобора мураккаблашмоқда. Яқинда мамлакат Президенти Жозеф Эстрада порахўрликда айбланиб, истеъфога чиқарилган эди. Энди эса фан ва техника вазири Филемон Уриарте ҳам истеъфо беришини билдирди. Бу мамлакат Президенти ишдан кетганидан сўнг истеъфога чиқаётган учинчи вазирдир.

● **Кеча** Шимолий ва Жанубий Корея чегаралари ўртасида икки мамлакат олий даражадаги ҳарбийлари ўртасидаги музокаралар бошланди. Ундан кўзланган мақсад махсус қўриқланадиган чегара ҳудудларини кесиб ўтиб икки мамлакатни бирлаштирувчи темир йўли қурилишини бунёд этиш шартномасини ишлаб чиқишдан иборат.

● Австралия ҳукумати мамлакатдаги «Виракс» компанияси томонидан ОИТС касаллигига қарши ишлаб чиқилган вакцинани беморларга синаб кўришга рухсат берди. Ушбу вакцина ҳайвонларда синаб кўрилган ва тажриба ижобий натижа берган. Мутахассисларнинг фикрича, янги тажриба ҳам яхши ўтса, 5 йилдан кейин вакцина тиббиётда қўллланила бошлайди.

● Россияда Чеченистонда йўқолган кишиларнинг қидируви бўйича махсус гуруҳ ташкил этилмоқда.

● **Кеча** Жанубий Африка Республикаси ҳукумати ҳамда саноат ва фуқаролар ташкилотлари гуруҳлари коррупцияга қарши ўзаро ҳамкорлик бўйича миллий форум ташкил этиш ҳақидаги меморандумни имзолашди.

● **Кеча** Душанбеда мамлакат сиёсий партиялари арбобларининг съезди бўлиб ўтди.

● **Кеча** Москвада Япония киноси фестивали очилди.

● Европа комиссияси Сербияга ёрдам сифатида 180 миллион евро ажратишга қарор қилди. Бу маблағ республика иқтисодини ривожлантириш, жумладан, соғлиқни сақлаш тизими, озиқ-овқат ва энергетика саноатини такомиллаштиришга сарфланади.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» газетасига 2001 йил учун обуна давом этмоқда!

Шаҳримиздаги барча алоқа бўлимларида «Оқшом»га ёзилишингиз мумкин.

Вақтни ғанимат билиб газетага обунани ўз вақтида расмийлаштириб қўйсангиз 2001 йилдан, XXI асрнинг биринчи кунидан бошлабоқ «Оқшом» хонадонингизга ўзи кириб бораверади.

Нашр кўрсаткичларимиз шундай:

Якка обуначилар учун — 209
Ташкилотлар учун — 563

Конституциямиз яшамоқда ва амал қилмоқда

АСОСИЙ ҚОНУНИМИЗДА ИЖОД ЭРКИНЛИГИ

Мустақиллигимизнинг дастлабки кунлариданоқ Республикамизда кишилар ижодий салоҳиятини ошириш, интеллуктуал мулкни ҳимоя қилиш ва қўллаб-қувватлашга эътибор қаратилди. Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» номли асарларида илмий ва ақлий салоҳиятни ривожлантириш, маънавий (интеллуктуал) мулкни муҳофаза қилиш хусусида қуйидаги фикрларни билдирганлар:

ижоднинг барча турларини ривожлантириш одамларнинг истеъдод ва қобилиятларини намоён этиш учун шарт-шароитларни яратиш, маънавий мулкни ҳимоя қилиш. Кишилар шуни аниқ ва равшан англаб етишлари керакки, маънавий потенциални илдам ривожлантирмай туриб, республиканинг чинакам мустақиллигини ва равнақ топишини таъминлаб бўлмайди.

Билдирилган ушбу фикрлар 1992 йил 8 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида ўз ифодасини топди. Конституциянинг 42-моддасида ижод эркинлигини ва ақлий салоҳиятининг ривожланиши давлат томонидан қўллаб–қувватланиши мустаҳкамланади.

– Ҳар кимга илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютуқларидан фойдаланиш ҳуқуқи кафолатланади.

Давлат жамиятнинг маданий, илмий ва техникавий ривожланишига ғамхўрлик қилади.

Асосий Қонунимизда мустаҳкамланган ушбу норма қисқа ва аниқ мазмунда, улкан ҳуқуқий маънони ўзида ифода этади. Шахснинг илмий ва ижод эркинлигига эга бўлиши демократик давлатларга хос холат бўлиб, бунда ҳар кимнинг ижод билан (шеър ёзиш, ихтиро қилиш, расм чизиш, янги нав яратиш, қўшиқ яратиш ва ҳоказо) шуғулланишига имконият яратилиши давлатнинг иқтисодий ва маънавий салоҳиятини оширади.

Ҳозирги кунда фан ва техниканинг юксак суръатларда ўсиб бориши, келажакда интеллектуал жиҳатдан кучли салоҳиятга эга кишиларнинг, илмий ижодий имкониятлари очилиб давлатнинг мавқеи баланд бўлишини билдирмоқда. Шундай экан, Конституциямизда ўз ифодасини топган ушбу меъёр кишиларимизнинг, давлатимизнинг илмий ва техникавий, ақлий ва маънавий салоҳиятини оширган ҳолатда кучли интеллектуал потенциалга эришиш мумкинлигини назарда тутади. Илмий ва техникавий ижод эркинлигининг ҳар бир шахсга тегишлилиги кишига ташаббускорлик ва маънавий куч бағишлайди, уларни ижодга ундаб янги асарлар, ихтиролар, яратишга қизиқтиради. Конституциямизда илмий ва техникавий ижод қилишликка ҳеч қандай тўсқинликлар қўйилмаслиги ва илмий ҳамда техникавий ижод маҳсулининг давлат муҳофазасига олинганлиги ҳам алоҳида эътиборга моликдир.

Шу билан бирга ушбу конституцион меъёрга кўра давлатнинг жамият маданий, илмий ва техникавий ривожланишига ғамхўрлик қилиши белгиланганлиги ижоднинг ҳар қандай тури давлат томонидан қўллаб-қувватланиши ушбу соҳада давлатнинг ташаббуси билан турли танловлар ўтказилишини ва бошқа усуллар билан давлат ижодининг ривожланишига кўмак беришини кўзда тутади. Шундай экан, асосий Қонунимизда мустаҳкамланган ҳар бир меъёр ва қоида ҳаётимиз ва ишимизда дастуруламал бўлиб қолмоғи керак.

Нурилло ИМОМОВ,
Тошкент Давлат юридик институти Фуқаролик ҳуқуқи кафедраси ўқитувчиси.

Назорат

ФИРМАЛАРНИНГ МИСИ ЧИҚДИ

Султонмуроднинг устидан жиноят иши қўзғатилибди, дейишганида эшитганлар хайрон бўлишмади. Чунки унинг ғирромлигини ҳамма биларди. Охир-оқибатда қўлга тушиб шармандаи-шармисор бўлиши турган гап эди.

Тадбиркорликка кенг йўллар очилган дастлабки йилларда Султонмурод яхши ниятлар билан Ҳамза туманида «Орзу» деб номланган хусусий фирма очиб олди-соттини йўлга қўйиб юборди. Қарасаки, тушумларнинг тушиши чакки эмас. Саноқли ойларда рангига қон югуриб қолди. Шундан кейин у Собир Раҳимов туманида «Гран При» деб номланган яна бир хусусий фирмани очди. Шу тариқа Султонмуроднинг довруғи бутун шаҳарга ёйила бошлади. Тезда янги таниш-билишлар, улфатлар қуршовида қолди. Танишларнинг зўри билан кўп ўтмай фирмалар билан бирга «Махсустаъминотсавдо» корхонасига раҳбарликни ҳам қўлга олди.

Фирибгарликнинг каттаси мана шундан кейин бошланди. Янги раҳбар кўп ўтмай нафсга эрк бериб 77,6 миллион сўмлик камомадга йўл қўйди. Агар текшир-текшир бошланса қармоққа илиниши турган гаплигига ақли етиб гўё 36 миллион сўмлик товар моддий бойликлари «Орзу» хусусий корхонасига ўтказилган деган маънода қалбаки ҳужжатлар тайёрлади. Шундай йўллар билан камомадни салкам ярмига камайтирмоқчи бўлди.

Қинғир ишнинг қийиғи қирқ кунга қолмай чиқди. Ҳужжатли текширув пайтида «Махсустаъминотсавдо» корхонасига кирим қилинган 77,6 миллион сўмлик қандолат маҳсулотларининг чиқим ҳужжатлари ҳеч қаерда йўқ эди. Қалбаки бухгалтерия ҳужжатларини тақдим этган «Орзу» хусусий фирмаси Ҳамза тумани ҳокимлигининг қарори билан 1999 йил май ойида тугатиб юборилган экан. Султонмурод Мадраҳимов эса рўйхатдан ўчган фирманинг муҳр ва штампларидан ўз манфаати йўлида ўша йилнинг ноябригача фойдаланиб камомадларни яширмоқчи бўлган экан.

Текширувлар чуқурлашгач яна янги-янги қонунбузарлик ҳолатлари кўзга ташлана бошлади. Султонмурод ҳар уччала корхонага раҳбарлик қилган йиллари турли хил фирибгарлик йўллари билан 21 миллион 683 минг 300 сўм солиқни қасддан яширганлиги маълум бўлди. «Орзу» хусусий фирмаси ёпилгач, у «Гран При» хусусий фирмасининг банкдаги ҳисоб рақамига келиб тушган пулларни яширинча бошқа фирма ва ташкилотлар ҳисоб рақамига кўчириш билан машғул бўлган. Бунинг эвазига у каттагина миқдорда нақд пулли бўлиб қолган.

Фирма биргина «Локколорсинтез» қўшма корхонаси ҳисоб рақамига ўтган ойларда турли хил бўёқлар олиш учун жами 4 миллион 360 минг 242 сўм ўтказган эди. Лекин олинган товар, моддий бойликлари фирма ҳисоботига кирим қилинмай «Ўриқзор бозори» орқали нақд пулга сотилган эди. Бу оддий «операция»дан фирма раҳбари қанча фойда кўргани биргина ўзига аён. Бундай ноқонуний ишлардан яна ўнлаб мисоллар келтириш мумкин.

Қани энди хусусий фирмалар ҳам бошқа корхоналар каби ҳалол фаолият кўрсатса. Афсуски, уларнинг қайси бирини кўздан кечирманг албатта қонунбузарликларга йўл қўйилаётганлиги аён бўлиб қолади. Тошкент шаҳар солиқ соҳасида ҳуқуқ бузилишларга қарши курашиш бошқармасининг тезкор ходимлари яқинда Чилонзор туманидаги «Дувайс» хусусий фирмаси фаолияти билан танишиб шундай хулосага келдилар.

Қуйичирчиқ тумани Отажонов номли жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи Рустам Мураев бу хусусий фирмани ўтган йилнинг сентябрь ойида ташкил этган эди. Фирма раҳбари корхонани рўйхатдан ўтказиш пайтида «Ҳисоботларни вақтида топшириб турамиз, солиқ қонунчилигига қаттиқ риоя этамиз», деб қоп-қоп ваъдалар берган эди. Иш битгандан кейин эса ҳамма ваъдаларни унутди. Тезроқ бойиш йўлига кириб кетди.

Тезкор ходимлар фирма фаолияти билан танишиш жараёнида ўн ой давомида фирма бўйича 7 миллион 862 минг сўм товар айланмасига ҳисобот топширилганлигини, амалда эса 55 миллион 389 минг 534 сўмлик солиқ базаси солиқ тўловларидан атайин яшириб қолинганлигини исботлаб бердилар. Шундан кейин Рустамнинг нафаси ичига тушиб кетди. Солиқчилар ушбу ҳолат юзасидан жиноят иши қўзғатиб суриштирув ҳаракатларини бошлаб юбордилар.

Қонун устуворлиги таъминланаётган ҳозирги пайтда ҳалол яшаб, ҳалол ишлашга ўрганмоқ керак. Бугунги кунда солиқчилар ҳушёрлиги ҳар қачонгидан ҳам ошган. Қонунбузарлар шохида юрса улар баргида юради. Тошкент шаҳар Давлат солиқ бош бошқармасида солиқ соҳасида ҳуқуқ бузилишларга қарши курашиш тизими яратилгандан сўнг тезкор ҳаракатлар ўн чандон кучайган. Шундай экан тўғри йўл қолиб эгри йўлни танламанг. Эгри йўлнинг боши ҳамиша берк бўлади. Гуноҳ иш қилиб қўлга тушганингиздан сўнг оҳингиз Оллоҳга ҳам хуш келмайди.

Жасур НОСИРОВ.

Анжуманлар

ДАВРА СУҲБАТИ

Шаҳримизнинг Бектемир туманидаги «Астробод» маҳалласида тез-тез хайрли тадбирлар, давра суҳбатлари, учрашувлар ўтказиб турилади. Яқинда бу ерда «Ислом — пок дин» мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда туман маҳалла фаоллари, профилактика нозирлари, прокуратура ва бошқа ташкилотларнинг вакиллари иштирок этдилар.

Йиғилганларга Тошкент Ислом университетининг маърифат ва маънавият ишлари бўйича проректори, шаҳримиздаги «Кўкча» масжидининг имом-хатиби Раҳматулла қори Обидов дин нима, ҳалол билан ҳаромнинг фарқи, иймон ва диёнат тушунчалари ҳақида сўзлаб, диний илмсизлик туфайли ислом динининг асл моҳият-эътиборига зид таълимот билан қуролланган бузғунчи ва фитначи фирқалар тўғрисида тушунчалар берди.

— Айрим фарзандларимизнинг бугунги қилаётган номаъқул ишлари ана шу динимизни чуқурроқ англаб етмаётганлигидан деб биламиз, — деди туман оқсоқоллар кенгаши раиси Йўлдош Хўжаев. — Уларга бундай тарбияни бериш эса бизнинг вазифамиздир. Мана бу каби давра суҳбатларининг ўтказилиши ҳам ёшларимизнинг ҳуқуқий, диний билимларининг янада мустаҳкам бўлишида катта ўрин тутади.

— Мақсадимиз ўсиб келаётан ёш авлодни тўғри йўлга йўналтиришдан иборат, — деди туман ҳокими ўринбосари Ҳайдарали Муҳаммадалиев. — Бу йўлда айниқса ота-оналар билан биргаликда маҳалла фаоллари ҳам кўмак беришлари керак. Бунда юртнинг фидойи инсонлари, қолаверса устоз- мураббийларнинг саъй-ҳаракатлари салмоқли бўлиши лозим.

Маҳлиё ИСОҚОВА.

«Оқшом»нинг ҳуқуқий маслаҳатхонаси

СЎРАНГ, ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Савол: Эшитишимизга қараганда, ислом таълимотидан сабоқ олувчи олий ўқув юрти талабаси ҳарбий хизматни муқобил тартибда ўташга ҳақли экан. Шу тўғрими?

Жавоб: Муқобил хизмат тўғрисидаги Қонунга кўра агарда диний эътиқоди қурол ишлатишга тўғри келмайдиган бўлса у муқобил хизматни ўташга ҳақли.

* * *

Савол: Менинг уч ёшга тўлмаган болам бор. Ўзим хусусий корхонада ишлайман. Лекин корхонамиз раҳбарининг ташаббуси билан мени ишдан бўшатишди. Шу қонунчиликка тўғри келадими?

Жавоб: Меҳнат Кодексининг 237-моддасига асосан уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар билан тузилган меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга йўл қўйилмайди, корхонанинг хусусий ёки давлат корхонаси эканлигидан қатъий назар (корхонанинг бутунлай тугатилиш ҳоллари бундан мустасно). Сизга шуни маълум қиламизки, меҳнат шартномаси иш бажарувчини албатта бошқа ишга жойлаштириш шарти билан бекор қилинади.

Ойбек ИСОҚОВ, ҳуқуқшунос.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

№ 11 (106) Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг саҳифаси

Куз лавҳаси

ТИЛЛАРАНГ ЯПРОҚЛАР

Куз – ҳазонрезги даври. У кўчаларни ифлослантириб, фаррошларга ортиқча ташвиш келтиради. Шунинг учун бўлса керак ерга тўкилган ҳазонлардан тезроқ қутилиш мақсадида кўпчилик уни ёқиб юборишни маъқул кўради. Бу ҳол эса Табиатни муҳофаза қилиш қонунининг бузилишига олиб келади. Шулар ҳақида ўйлаб, Анҳор ёқалаб бораман. Оёғим остидаги ғиж-ғуж япроқларни босиб ўтарканман, кўнглимда ғалати ҳиссиётлар уйғонади. Олтин каби сап-сариқ барглар, олис-олис ёшлигимнинг ҳам қувончли, ҳам шўх дамларини ёдга солади.

Ўқувчилик йилларимиз эди. Устозимиз мактаб боғига олиб чиқиб, ҳар бир дарахт ҳақида тўлқинланиб сўзлаб бердилар. Нафис япроқларни тердириб, ундан гербарийлар ясашни кўрсатдилар. Ҳатто сув устига сочи ёйилиб турган мажнунтолнинг қандай қилиб бизнинг юртларга келиб қолганини ҳам ширин эртаклардек сўзлаб бердилар.

Ёдимда, чиройли шеър, ажойиб ҳикоя ўқисам китобим ичига ажиб япроқларни солиб қўярдим. Шу топда ложувард куз япроқларини босиб шивалаб ёғаётган ёмғирга юз тутиб боракарканман, гўё шу япроқлар ноласини тинглаётгандек эдим. Мана, бир япроқ умрининг поёнига охирги нуқтани қўйиб, шохдан чирт узилиб оёқларим остига тушди. У тақдирига тан бериб юмшоқ ва оҳиста ерга бош қўйди. Япроқ умри сарҳисоби – охирги гўзаллигини кўз-кўз қилмоқчи бўларди-ю лекин унинг ноласига эътибор бермай биз бераҳмлар уни топтаб борардик. Оёқларимиз остида эзилиб, янчилаётган япроқлар назаримда хаста кишини – сўнгги бор ҳам дунёдан умидини узмай, тузалиб кетишига ишониб яшаётган қарияни эслатади гўё.

Ажиб ҳодиса. Айни шу дамда юрагимда ерда ётган ҳазонларга қандайдир ачиниш ҳисси уйғонди. Биз инсонлар нега шунчалар аёвсизмиз? Нега биз билан кўпинча ёнма-ён яшаётган табиатни нидосини тушунмаймиз. Тилсиз яшил дўстларимизни бизга келтирган фойдаларидан кўз юмиб баъзан уларга озор берамиз, мажақлаймиз, янчамиз.

Қаердандир тутун ҳиди димоғимга урилди. Эпкин шамол яқин орадан олиб келаётган бу ҳид яна ёшлигимни ёдимга солди. Ўчоққа ўтин қалаб, онамга ёрдамлашаман. Аччиқ тутундан ҳосил бўлган кўз ёшларимни дам-бадам артиб оловнинг ёнишини қизиқиб кузатиб ўтираман. Бугун эса негадир ўша таниш ҳид ўрнига ёқилаётган баргларнинг сассиқ саси димоғимга урилиб, бир зум ўзимни ноҳуш сездим. Анҳор бўйларига тўпланган ахлатхоналардан, дарахт тагига уюлган ҳазонлар ёқилишидан тарқалаётган бу ҳидлар атроф-муҳитга қанчалик заҳар тарқатаётганини наҳот шу ҳазонларни ёқаётган бераҳмлар ҳис этишмаса? Энди мана шу савол мени қийнарди. Ахир бу хазонлар бир жойга тўпланиб кўмиб қўйилса, баҳорда улар тайёр ўғит бўлиб, яна бизнинг хизматимизга ҳозиру нозир турмасмиди? Бекорга ҳам бободеҳқонларимиз қадимда ёш ниҳол остига дарахт баргларини тўплаб, уларни қиш қаҳридан сақлаш учун устига шох-шаббалар ташлаб қўйишмаган бўлса керак? Улар ҳамиша тўкилган баргларни исроф қилмасдан ерга кўмиб қўйишарди. Чунки улар келгуси йил ҳосили учун янги озуқа ҳисобланарди. Биз эса бепарвомиз. Баъзан уларни ёқамиз, ёки бўлмаса оёқларимиз остидаги тилларанг япроқлар куз неъматларини топтаб ўтамиз.

Эссиз, ҳазонлар...

Муяссар ЮСУПОВА.

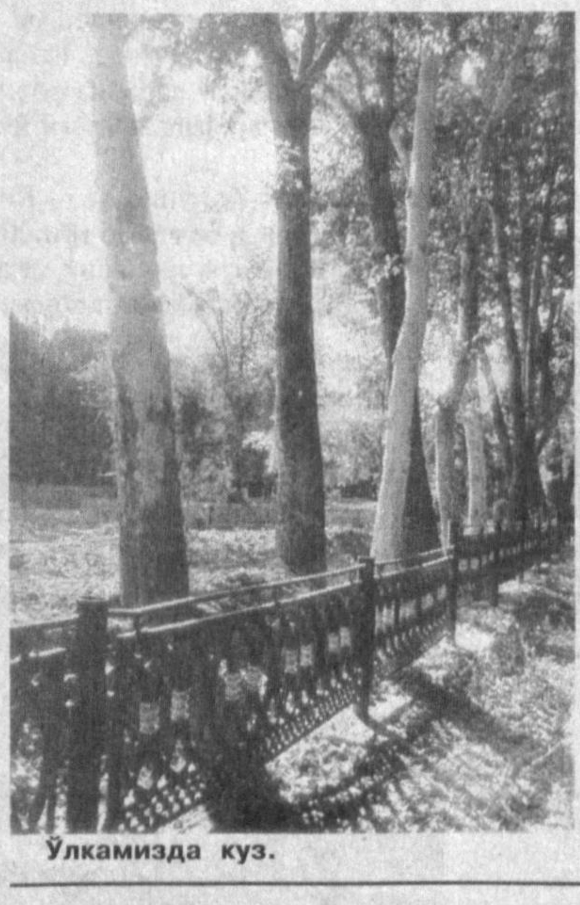

Ўлкамизда куз.

Текширувлар

ЭКОЛОГИЯ КУНДАЛИГИ

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси назоратчилари атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш, сув манбаларининг озодалиги бўйича бир қатор текширувлар ўтказдилар. Қуйида ана шу кузатув давомида аниқланган қоидабузарликлардан мисоллар келтирамиз.

◆ Бектемир темир-бетон маҳсулотлари қўшма корхонасида бўлган назоратчилар ер ости қазилмаларидан фойдаланиш қоидалари бузилганлигини аниқлашди. Шу сабабли корхонанинг ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи Н. Серватинскийга 6 минг сўм жарима солишди.

◆ «Оригинал-М» корхонаси директори Б. Мушеев кўрсатилган қонунни бузиб экология экспертиза хулосасисиз иш юритаётганлиги маълум бўлди. Шу боис уни назоратчилар 4900 сўм жарима тўлашга мажбур этишди.

◆ 83-ёнилғи қуйиш станциясининг бош оператори А. Абдураимов табиий муҳитга зарарли таъсир кўрсатиш оқибатларини бартараф этиш чораларини кўрмаганлиги туфайли 7350 сўм жарима тўлади. Шунингдек, 3-ёнилғи қуйиш станциясининг бош оператори П. Аҳмедов ҳам юқоридаги ҳолатга йўл қўйганлиги сабабли 7350 сўмлик жаримага тортилди.

◆ «Агрегат заводи» ҳиссадорлик жамиятида металл чиқиндиларини йиғиш жойида ерга мой маҳсулотларининг тўкилганлиги ва у ўз вақтида тозаланмаганлиги аниқланди. Шу сабаб корхонанинг ишлаб чиқариш бўйича директори А. Бадаловга 4900 сўм жарима солинди.

◆ «Гиёбуртехника» ҳиссадорлик жамияти бош нурсози В. Петушков ёруғсиз ҳолга келган люминисцент лампаларни ўз вақтида зарарсизлантириш чораларини кўрмаган. Бу қоидабузарлиги учун у 3000 сўм жарима тўлашга мажбур бўлди.

◆ Назоратчилар 1-сонли троллейбус депосида оқава сувлардан фойдаланиш қоидалари бузилганлигини аниқладилар. Бунга йўл қўйган корхона бош нурсози Ғ. Сотволдиевга 3500 сўм жарима солинди. Шунингдек, бош муҳандис Ю. Климовских ҳам жазодан четда қолмади. У табиий муҳитни зарарли таъсир кўрсатиш оқибатларини бартараф этиш чораларини кўрмаганлиги сабабли 7350 сўм жарима тўлади.

◆ «Сабот» жамоа корхонасида табиий муҳитни тиклаш чоралари кўрилмаган. Омборхона мудири Ф. Салимов 12 минг сўм жарима тўлаш билан ўз қилмишини «ювди». Шунингдек, корхонада экологик экспертиза хулосаси йўқлиги ҳам аниқланди. Ушбу қоидабузарлиги учун корхона директори М. Каинов 7000 сўмлик жаримага тортилди.

◆ Акмал Икромов тумани ободонлаштириш бошқармаси бригадири Ф. Умаровнинг қилмиши ҳаммадан ошиб тушди. У ўзбошимчалик билан бир нечта дарахтларни кестириб ташлаган. Айбдорга нисбатан назоратчилар 7350 сўм жарима солишди.

◆ «Тошқишлоқмаш» ҳиссадорлик жамияти 33-цех бошлиғи У. Ирманов ва бош оператор Р. Файзиевлар чиқиндиларни ташиш, жойлаштириш чоғида табиатни муҳофаза қилиш қоидаларига риоя этишмаган. Уларга ҳам 5000 ва 3000 сўмлик жарима солинди.

◆ Жаримадан «Алреал-сервис» корхонаси бошлиғи Ф. Кулиев ҳам четда қолмади. У атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш қоидаларини бузганлиги учун 4900 сўм тўлашга мажбур бўлди.

◆ «Анвар таом» бош ошпази А. Расулов ошхона ҳудудидаги 4 та дарахтни табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси рухсатисиз кестириб ташлаган. Шу сабабли унга 12250 сўмлик жарима солинди.

Барно ЭРГАШЕВА,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси мутахассиси.

Туманларда

БАРЧАНИНГ ИШИ

Янги аср бўсағасида турибмиз. Инсоният ўз тарихининг яна бир йилига якун ясамоқда. Ўтаётган давр мобайнида кўп ибратли ишлар қилинди. Муаммоларга барҳам берилди. Шулар қаторида табиат муҳофазасига ҳам катта эътибор қаратилди. Зеро Президентимиз Ислом Каримов айтганларидек: «Цивилизация белгиларини асраб-авайлаш нечоғлик зарур бўлса, табиатни, ер-сувни эҳтиёт қилиш ҳам шунчалик муҳимдир».

Республикамизда сув манбалари ва атмосфера ҳавосининг ифлосланишидан муҳофаза қилиш муҳим ўрин тутади. Бу масалани шаҳримизнинг Юнусобод тумани мисолида кўрадиган бўлсак охирги беш йил ичида бу ерда табиатни муҳофаза қилиш йўлида жуда катта ижобий ютуқларга эришилди. Бунда албатта табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси билан биргаликда туман ҳокимлиги, ўз-ўзини бошқариш идораларининг ҳам ҳиссаси каттадир.

Туманимиздаги 10 та корхона чиқинди сувларни очиқ сув ҳавзасига ташлар эди. Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси томонидан уларнинг 6 тасида бундай ҳолга чек қўйилди. Қолган 4 та корхона – хусусан «ЎзДЭУэлектроникс» қўшма корхонаси, 4-Тошкент иссиқлик маркази, «Шифобахш булоқ» ҳиссадорлик жамияти, 2515-автожамланмаси бундан мустасно. Улар мажбуран, қолаверса унча ифлосланмаган чиқинди сувларни Салор каналига, Қорақамиш коллекторига ва Бўзсув каналига ташламоқдалар. Бу корхоналар томонидан сувдан фойдаланиш ва очиқ сув ҳавзасига чиқиндиларни ташлаш махсус рухсатномалари қонунийлаштирилган ва улар қўмита томонидан кузатилиб, вақти-вақти билан лаборатория текширувидан ўтказилиб турилади.

Туманда айни кунларда экологик вазиятни яхшилаш учун 1998-2005 йилларга мўлжалланган иш режаларини кўриб чиқиб бажарилиши лозим бўлган юмушлар назорат остига олинган. Бундай текширувлар натижасида айбдор шахслар ҳам аниқланмоқда. Туман бўйича шундай 16 та шахсга 48 минг 600 сўм миқдорида жарима солинди.

Экологик муаммоларни ечиш бўйича табиатни муҳофаза қилиш қўмитасидан ташқари туманда бир қанча илмий текшириш институтлари ва бир қатор халқаро жамғарма фондлари мавжуд ва улар ҳам бу йўлда баҳоли қудрат саъй-ҳаракат қилишмоқда. Лекин бу билан иш битмайди албатта. Чунки экологик вазиятни яхшилаш бугунги кунимизнинг долзарб муаммоларидан бири экан, унга барчамиз ўз ҳиссамизни қўшишимиз лозим бўлади. Ана шундагина табиий муҳитнинг бузилиши ва бир қанча касаллик ва эпидемияларнинг кўпайишига чек қўйган бўламиз.

Собир МАҲАМАТОВ,
қўмита нозири.

Мақолаларни Мақсуд ҚОБИЛОВ тайёрлади.

2000 — Соғлом авлод йили

САЛОМАТЛИК ЎГИТЛАРИ

Билгил, тан соғлиқ,
Ўзингга боғлиқ.

Вақтида ором —
Этади соғлом.

Сўз билан даво —
Беради доно.

Барча билар гап:
— Асрагил асаб.

Соғлиқ — улуғ бахт,
Барча нарсанг тахт.

Соғнинг кўнгли тўқ,
Марднинг қалби чўқ.

Қарғишдан асран,
Ташвишдан асран.

Соғлиққа шукур —
Қилмоқ — энг ҳузур.

Юрмоқ — саломат —
Ҳузур-ҳаловат.

Саломат чоғинг —
Кўпдир ўртоғинг.

Меҳр ва шафқат
Кўнгилга овқат.

Ким дили соғлом,
Сақлар эҳтиром.

Соғлиқ ниятинг —
Маданиятинг.

Дейишар насл —
Бўлсин пок-асл.

Одоб, соғломлик —
Бўлсин давомли.

Улашса олтин, —
Сен соғлиқ олгин.

Ишониб ич сув,
Шифо бўлар у.

Саломга энгаш,
Соғломга эргаш.

«Соғман» деб жавоб —
Бериш, чин одоб.

Носоғ бўлса дил,
Ошкор этар тил.

Соғлиқни хушла,
Қочмасин ушла.

Касаллик олдин —
Соғлиқда олгин.

Соғлиқ ҳар жойда
Келтирар фойда.

Турлидир мижоз,
Билиб юрган соз.

Ортиқча уйқу
Соғлиққа ёв у.

Устингда энгил
Бўлсин у енгил.

Соғлом юрак, денг: —
Фазодан ҳам кенг.

Соғлиқ учун сув,
Олтиндан зўр у.

Соғлиқ қўлингда,
Тўғри йўлингда.

Кетмасдан путур
Текширтириб юр.

Мард билан ошно —
Бўлиш ҳам шифо.

Яхшилик қилсанг,
Дил бўлмайди танг.

Дард бўлса тўсиқ,
Очади қўшиқ.

Соғлом бўлса бош,
Ундан қўрқар тош.

Тоза бўлса қон,
Покиза виждон.

Аралаш даво —
Расводан — расво.

Овқатда меъёр —
Этмас асло хор.

Бўлмай уюмли,
Бўлсин тўйимли.

Парҳезни бузма,
Умидни узма.

Ўрган қатиққа,
Керак соғлиққа.

Йил бўйи пиёз —
Ейилгани соз.

Бил, оддий тухум —
Даво тўла хум.

Барча витамин
Соғлиққа замин.

Есанг дил тортсин,
Озгина ортсин.

Севиб еганинг,
Яйратар танинг.

Олма е гоҳи,
Мевалар шоҳи.

Очкўз тағин ер,
Ўз соғлиғин ер.

Қайси тамаъгир
Тузалган ахир?

Кимки қизғончиқ, —
Унда қувонч йўқ.

Нафсинг ўргатар,
Касал ўрнатар.

Сахийнинг кўзи —
Тўқдир ва ўзи.

Тўйгандан кейин —
Ким дейди ейин?

ОЗОДАЛИК ЎГИТЛАРИ

Оғиз — дарвоза,
Уни тут тоза.

Юрмоқлик ифлос, —
Касалга асос.

Ҳатто оддий гард
Юқтиради дард.

Ҳаракатдан дард
Бўлади гард-гард.

Тилни тиш сақлар,
Соғни иш сақлар.

Руҳан бўлсанг тўқ,
Хавотиринг йўқ.

Тартибли машқ қил,
Соғлиқдан гашт қил.

Машқда интизом
Этади соғлом.

Рост айтсам агар,
Ишлаган чарчар.

Тан чиниқиши
Дарднинг чиқиши.

Ишлаб тобланмоқ
Соғ ҳисобланмоқ.

Бўлса парвариш,
Чекинар қариш.

Соғ бўлиш, лекин, —
Билганга текин.

Ўзбек адиблари — «Оқшом» учун

Пўлат МЎМИН, Ўзбекистон халқ шоири

ИБНШИФО УЛАШАР ДАВО

(ЎГИТЛАР)

Ўзбекистон халқ шоири Пўлат Мўмин Соғлом авлод йилига бағишлаб саломатлик ҳақида шеърий китоб ёзди. Улуғ аллома Ибн Сино тимсолида Ибншифо тилидан байт-ўгитлар айтилади. Бугун «Тошкент оқшоми» муштарийларига айрим ўгитларни ҳавола қилмоқдамиз.

ИБН СИНО ўгити

Табобат ҳикматларин
Жойлаб байтлар аро,
Берай маслаҳат — ўгит,
Бўлгай деб яхши даво.
Бемор олса қулоққа,
Дилда қолса насиҳат,
Тузалгуси албатта
Беражакман кафолат.

(«Беморга насиҳат»дан)

Она сути оқ,
Керак оқламоқ.

Кўп есанг ёғлиқ,
Охири доғлиқ.

Овқат бекитиш —
Юз тубан кетиш.

Одоб — ейишда,
Одоб — дейишда.

«Топилса еб қол»
Дейиш энг қўпол.

Ҳар қайси мева
Шифога эга.

Сендан илтимос:
Меҳмонда е оз.

Қара, нон, гулга
Тегмас кўнгилга.

Кулги қаҳ-қаҳа
Очар иштаҳа.

Ётишда олма —
Ейишдан толма.

Ҳадеб кекириш,
Туюлар эриш.

Еб-ичма бир хил
Бутун тўрт фасл.

Дегани тарвуз,
Аслида «дард буз».

НАФСИ БУЗУҚЛИК ҲАҚИДАГИ ЎГИТЛАРИ

Ким нафси бузуқ,
Аталади суқ.

Бўлса иштаҳанг,
Бўлмагин наҳанг.

Жиғилдон бошқа,
Ва виждон бошқа.

Нонни отмагил,
Виждон сотмагил.

Ким бўлса мечкай,
Соғлиқдан кечгай.

Семиз ва озғин,
Тузатсин оғзин.

Нафсинг жар томон
Тортса, йўқ омон!

Кўп дори ичиш,
Бўлмоқлик идиш.

Кимки очофат —
Этар ҳижолат.

Ўғирлаб еган
Ҳеч тўймас экан.

Ҳаккалар нафсинг,
Қил унинг аксин.

Нафсингни кўндир,
Бу сенга жўндир.

Ким бўлса хўра,
Ичидир ўра...

Ортиқ семириш —
Умр кемириш.

Йўталсанг дарҳол —
Тутгил дастрўмол.

Тозалик асли —
Гўё гул фасли.

Микроб ва вирус,
Мисоли жосус.

Ҳар қанақа чанг,
Танга солар чанг.

Юқумли касал
Алдайди азал.

Тоза кийиниш —
Эмас қийин иш.

Пашшадан касал —
Тарқар ҳар маҳал.

Ариқ булғатиш —
Касал қўзғатиш.

Эрталаб ювин,
Эрталаб суюн.

Дастурхон очиқ,
Керакдир сочиқ.

Турфа яралар,
Кирдан яралар.

Ҳар қандай тутун
Зарардир бутун.

Бўлсанг ҳамки фил,
Пашшадан қўрққил.

Турфа ҳашарот —
Соғлиққа юрат.

Озода ҳовли —
Касалдан ҳоли.

Дилдаги яра —
Битмайди, қара...

ЧИНИҚИШ ЎГИТЛАРИ

Ёз чиниқасан,
Қишдан чиқасан.

Ўз вақтида ёт,
Соғ кечар ҳаёт.

Бадан тарбия
Бахт этар ҳадя.

Вақтида ўйна,
Вақтида ўйла.

Ишчан чиниқар,
Бўшанг синиқар.

Спортга дўст бўл,
Соғлиқ тутар гул.

Ким ҳаракатда
Соғлом, албатта.

Ҳаттоки дарахт
Қилар ҳаракат.

Дангаса халқин,
Чақирар салқин.

Ланжликни ёстиқ,
Этади тасдиқ.

Бил, дангасалик,
Оғир касаллик.

Тарбияли тан
Қолмайди кучдан.

Ёшлик чопағон,
Кексалик томон.

Соғлиқнинг сири —
Пешона тери.

— Ким ғолиб
чиққан?
— Машқда
чиниққан.

Пиёда йўл юр,
Оз эмас, мўл юр.

Ёшликда обдон,
Чиниқ ва тоблан.

Тонг сайри — юриш.
Тарқатар хуруш.

Тонгда уч карра,
Қилгин ғар-ғара.

БЕМОРЛАРГА МУНОСАБАТ ЎГИТЛАРИ

Табиб талаби
Касалнинг нафи.

Ширин ўйлаш ҳам
Дардингга малҳам.

Хастадан хабар —
Олгин тонг-саҳар.

Эсла бу шартни:
Яширма дардни.

Кўргач касални —
Бергин тасалли.

Чин умидворлик,
Фаросат борлик.

Гоҳ аччиқ дори —
Таннинг мадори.

Кўзни ҳам ая,
Сўзни ҳам ая.

Дард келар тезда
Кетар парҳезда.

Бўлса-да бардош,
Даво учун шош.

Хастадан гина
Қилмагин яна.

Келган чоғда дард,
Ўзни тутгил мард.

Хаста бўлган чоқ,
Синалар ўртоқ.

Ясама касал —
Этмасин ўсал?

Чўчитса ҳамма,
Босар ваҳима.

Оғриқни енгиш,
Мардликка тенг иш.

Ирода — бардош,
Даво учун бош.

Дўст кўнглин кўтар,
Дарди тез ўтар.

Ҳасад касали
Учрайди ҳали.

Жилмайдими сал,
Тузалар касал.

Сурункали дард,
Энг шубҳали дард.

Умидсиз касал
Тортади ўсал.

Дарднинг оғри,
Бу — тиш оғриғи.

Кўп дардга асос —
Шамоллаш холос.

Хастага тинчлик,
Доридан кучлик.

Чексанг тонг-саҳар,
Ютасан заҳар.

Ҳадеб «вой-вой»лаш,
Ёмонлик пойлаш.

Грипп-у қилдай!
Қолдиғи филдай!

Тамаки чекиш
Касаллик экиш.

Жаҳлни енгил,
Тортасан енгил.

Гар бўлсанг бемор,
Бир табибга бор.

Кўз бўлса тийрак,
Демак соғ юрак.

Туҳматдан бетоб
Бўлганлар сероб.

Дорисиз тузал,
Бу ишинг гўзал.

Оғриганда жон —
Тордир кенг жаҳон.

Ўзингга даво
Топганинг аъло.

Бўлсанг гар нотинч,
Даводир севинч.

Ёлғизлик ҳар гал
Чақирар касал.

Хавфсираб юриш,
Дардга дард қўшиш.

Ўтказмасдан пайт,
Табибга рост айт.

Дард ҳам ёмондан
Қочаркан ёндан.

Ҳадеб зорланиш,
Гўё хорланиш.

Хастага раҳминг,
Бу — тиниқ
фаҳминг.

Эзма-ю сергап,
Кемирар асаб.

Ўткир дори бор,
У эса — меъёр.

Ноліб эрта-кеч,
Тузалганми ҳеч?

Кўзга доимо
Кўркамлик даво.

Соғлом хаёлда
Юргин ҳар ҳолда.

ТАБИБ-ШИФОКОРЛАР ҲАҚИДАГИ ЎГИТЛАРИ

Халоскор табиб,
Келар бетаклиф.

Табиб, бўл ҳалол,
Бу сенга иқбол.

Табибга томир
Айтар дарддан сир.

Кўнгил кўтариш —
Дарддан қутқариш.

Дилдан ачинган
Улуғ зот чиндан.

Доринннг зўри —
Қуёшнинг нури.

Юришар айтиб:
— Дард чеккан
табиб.

Текширгач юрак,
Бер яхши дарак.

Кўркам манзара
Даводир, қара.

Дўст кесатиғи —
Юракнинг тиғи.

Табиб-ки ғамхўр,
Манзур ва машҳур.

Дил бўлса илиқ,
Чиқар соғ қилиқ.

Гулнинг ҳиди ҳам
Шифо чинакам.

Табиб кузатар,
Кейин тузатар.

Дўстингдан қувонч,
Табибга инонч.

Жарроҳнинг тиғи —
Шифо, очиғи.

Соғ бўлса хулқинг,
Тугамас мулкинг.

Таъмагир табиб
Сўрар чалғитиб...

Касални сўроқ
Қилгин пухтароқ.

Шифокор бари
Соғлиқ аскари.

Ўзича ҳар ким
Луқмони ҳаким.

Муқаддас Абдуқаюмова шаҳримиздаги 1-мактабнинг биринчи тоифали меҳнат таълими ўқитувчисидир. У қизларга уй-рўзғор ва пазандачилик сирларини сидқидилдан ўргатмоқда.

Тадбирлар

БАСТАКОР ИЖОДИГА БАҒИШЛАНДИ

Тошкент Давлат консерваториясида бастакор Шоҳида Шоймардонова ижодининг 40 йиллигига бағишланган кеча ўтказилди.

— Шоҳида Шоймардонова уйғур халқи аёллари орасидан етишиб чиққан биринчи профессионал бастакордир, — деди Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, профессор Аҳмаджон Жабборов «Туркистон-пресс» мухбирига. — У ўзининг ижодий фаолияти давомида турли жанрларда асарлар яратиб, кўп сонли мусиқа мухлисларининг муҳаббатини қозониб келаётган ижодкорларимиздан. Асли шарқий Туркистоннинг Қашқарида туғилиб ўсган Шоҳида опа Тошкент Давлат консерваториясида таҳсил олди. У 80-йилларга келиб Шарқ ва Ғарб мумтоз ҳамда замонавий композиторларнинг кўп овозли мусиқа услубини, назарий-тарихий йўналишларини, шакл ва жанрларини мукаммал ўзлаштирди.

Ўзбек халқи маданияти тараққиётига муносиб улуш қўшган бастакорнинг қаламига мансуб виолончель ва фортепиано учун соната, симфония, кичик симфония мухлислар эътиборини қозонган. «Тут сояси» мусиқали радиоспектакли, Олмаотадаги Уйғур мусиқа театри саҳнасида қўйилган «Салай чаққон», Ўзбекистон халқ шоираси Зулфия сўзига ёзилган беш қисмли «Озод Шарқ аёли» кантатаси, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ҳамид Ғулом билан ҳамкорликда яратилган «Муҳаббат навоси» мусиқали драмаси бастакорга шуҳрат келтирди.

Шунингдек, бастакор ўзбек қўшиқчилиги санъати равнақига ҳам баракали ҳисса қўшиб келяпти. Ўзбекистон радиоси қошидаги миллий эстрада симфоник оркестри, дуторчилар ансамбли, қатор ижодий жамоалар, хонандалар репертуаридан бастакорнинг 100 дан ортиқ қўшиқлари муносиб ўрин олган. Бастакорнинг номи МДҲ ва бир қатор хорижий мамлакатлар мусиқа шинавандаларига яхши таниш.

Мусиқа санъатимиз хазинасига қўшган муносиб ҳиссаси учун Шоҳида Шоймардонова 1993 йилда ҳукуматимиз томонидан «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими», 2000 йилда эса «Шуҳрат» медали билан тақдирланди.

Ижодий кечада санъат ихлосмандлари, бастакорнинг ҳамкасблари ва шогирдлари сўзга чиқиб, опанинг аёл, она, устоз сифатидаги гўзал хислатлари ҳақида тўлқинланиб гапирдилар.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

Ҳозир таркибида турлича бўлган 100 хилдан зиёд минерал сувлар бор. Ўрта Осиёда 300 га яқин минерал сувли булоқлар мавжудлиги аниқланди.

* * *

Бир грамм уран атоми парчаланганда 23 минг киловатт соат энергия ажралиб чиқади. Бу – 3 тонна тошкўмир ёнганида чиқадиган энергияга тенг.

* * *

Чанғида учиш узоқ қадимда расм бўлган экан. Масалан, Швециянинг Хутинг деган шаҳарчаси чеккасидан топилган чанғи, археологларнинг аниқлашича, бундан ярим минг йил бурун ясалган.

* * *

Буюк кимёгар олим Д. Менделеевнинг 130 га яқин илмий унвони ва мукофотлари бўлган.

Акбар АЛИЕВ тайёрлаган.

Дугоналар диллашганда...
Равиль Альбеков олган суратлар.

Шарқ дурдоналари

Ўз-ўз ўрганиб доно бўлур...

● ҲИКМАТ. Бойлик ўткинчи нарсадир. Ақлли киши ўткинчи ҳою ҳавасга берилмайди.

БАЙТ:

Бойлигинг роҳатинг бўлса ҳам сенга,
Фано ғуборидан бўлади барбод.
Ҳақиқий бойликни кирит қўлингга.
Икки кунлик нарса учун бўлма шод.

Жувайний.

● Ота ва онага нисбатан ҳурмат ва муҳаббат муқаддас туйғудир.

● Сен ота-онанг билан қандай муомалада бўлсанг, болаларинг ҳам сен билан шундай муомала қилишини ёдда тут.

● Меҳри чексиз, бутун дунёни кўкраги билан боққан аёлни – Онани шарафлайлик.

БАЙТ:

Бошни фидо айла ато қошиға,
Жисмни қил садқа ано бошиға.

Навоий.

● Ақлли, эсли-ҳушли аёл ўз эрининг ғазаб отига минганини кўрса сабр қилади, унинг ғазабининг баттар алангаланишига йўл қўймайди. Ўзини тутиб туради. Эри ҳовурдан тушгандан кейин унинг ноҳақ эканини тушунтиради.

Бир араб олими ўз хотинига қарата шундай деган экан.

БАЙТ:

Сенга ғазаб қилиб, қаҳримни сочсам,
Сен мени кечиргин, севаман сени.
Ўзин тутолмайин жаҳл келганда,
Ақлим кетиб, ёмон қийнайди мени.

Ақлли аёл эр жаҳлини ўз табассуми ва чиройли муомаласи билан юмшатади. Оилада бўладиган ҳар хил гапларни турли ерларда гапириб юрмайди. Эри устидан ҳеч кимга, ҳатто ўз ота-онасига ҳам шикоят қилиб бормайди. Мана шундай ҳислатга эга бўлган аёлга уйланган эркак ҳақиқий бахтиёр эркак ҳисобланади.

Олимат ал-Банот.

● Банда кўнглига келган ҳар бир гуноҳ хавфи бор нарсани тарк этмагунча тақво ҳақиқатига ета олмайдир.

● Қўли ва тили билан ўзгаларга озор бермаган киши мусулмондир.

● Донишманддан сўрадилар: «Тақсир айтинг, инсон учун қайси хислат энг яхши ҳисобланади?». Дедилар: «Ночорга таом бермоқ ва таниган ҳамда танимаган кишига салом бермоқ».

БАЙТ:

Тирик улки, ундан кейин қолса жой,
Ҳовуз, кўлу кўприкла карвонсарой.

● Баъзан «олим» деган сўзда одамнинг ўзи нимагадир ўрганганн эмас, балки уни кўп нарсаларга ўргатганликлари ҳақидаги маъно яширинган бўлади.

БАЙТ:

Билурсан ўзингни жуда серақл,
Тўлиқ хумга не ҳам сиғар, яхши бил.
Ғурур бирла тўлган бошинг бўш кетар,
Ғурурдан бўшат, сўнгра маъни сиғар.

Саъдий.

● ҲИКМАТ. Қаноат мероси роҳат, камтарлик меваси муҳаббат.

БАЙТ:

Қаноат айлагил, эй хушёр киши,
Қаноат роҳатдир беради нишон.

Хавофий.

● Яхши дўст – туганмас хазина.

● Самимий дўстлари бўлмаган одам ҳақиқатан ҳам ёлғиздир.

● Дўстдан кечгандан кўра, сўздан кечган яхши.

● Янги дўст орттирсанг, эскисидан юзингни бурма.

БАЙТ:

Яқин дўстинг сенга ёмон истаса,
Ундан юз ўгирма, бардошла сўзла.
У билан олишма, сўкишма, тортишма,
Шунда ҳам яраш ш йўлини кўзла.

● ҲИКОЯТ. Бой мамлакатнинг подшоҳи ҳар дам олиш кунида устига эски жомакорини кийиб боғ ва ҳовлисида турли юмушларини бажариб юраркан. Ҳукмдорнинг бу ишидан боши қотган вазири аъзам кунлардан бир куни унга таъзим ила шундай дебди: «Э, олампаноҳ, довруғингиз Мағрибу Машриққа кетган. Қудратли кучга эгасиз. Неча минг-минглаб хизматчилар амрингизга мунтазир бўлиб турган бир пайтда ўзингиз жомакор кийиб меҳнатла тер тўкишингизнинг боиси надур?» деб сўрабди. Шунда подшоҳ: «Э, доно вазир, биласан менинг ёшлигим бечораҳолликда ўтган. Ўша оғир дамларни бир умр унутмаслик учун ҳафтада бир марта эски жомакорни кийиб, ўзим меҳнат билан машғул бўламан», деган экан. «Ўтмишингни унутма», деганлари шу бўлса керак-да.

БАЙТ:

Бойликдан керилмоқ – ақлдан нари,
Чунки у ўткинчи булут сингари.

Жомий.

● Шириндан сўрадилар: «Хусравнинг шунча шону шавкати бўлса ҳам, уни севмай бечора Фарҳодни нима учун севасан?». Ширин жавоб берди: «Чунки Хусравнинг менга бўлган севги даъвоси тилининг учида. Фарҳодники эса жонининг ичидадир».

БАЙТ:

Неча Хусрав ишқ билан Ширинга урсин лофу қоф,
Лек Ширин қадрини Фарҳоддан ўзга билмағай.

Хуррамий.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ тайёрлаган.

Назм

КУЗДА

Пағa-пағa булут хўрсиниб,
Қовоғини солиб уяди.
Кўздан оққан ёқут дурларни
Ҳовучида ерга қуяди.
Сой бўйида ғариб мажнунтол
Изғиринлар шохин ювади.
Тутқич бермас вақт малаги
Орқасидан кимдир қувади.
Уҳ... тортади ҳориб-энтикиб,
Ухлаб қолар кўкда тўлин ой.
Тонг юзини оқ сутга чайиб,
Уфуради очиб гул чирой.
Висоллардан сармастли осмон
Ёнбошлайди орзуга кўмиб.
Маъюсланган ғамгин шаббода
Ўлтиради хаёлга чўмиб.
Қиқир-қиқир кулади бўрон
Соғинчлари кўксини ўйиб.
Чарчоқлардан мудрайди туман
Тоғ кўксига бошини қўйиб.
Пағa-пағa булут хўрсиниб,
Қовоғини солиб уяди.
Кўздан оққан ёқут дурларни
Ҳовучида ерга қуяди.

ОҚ РЎМОЛИ БОШИДА

Ҳиром этур жилоли тонг оқ рўмоли бошида,
Инжулардан сирға тақиб ўлтуруб ер қошида.
Оху қувноқ кўзларига ғафлат қурмиш ошиён,
Дилдори рухсоридан бўлди ақлдин паришон.

Йиғлади қалби чунон кўз ёшлари кўксин ўйиб,
Бахт аталмиш коинот юлдузига нарвон қўйиб.
Ишқ дарди юрагидан оқиб тошди сойларга,
Кетиб борур ғам-андуҳли қўли етмас жойларга.

Роз айтиб саболарга кезмиш чаман-боғлар аро,
Хижрон азоби устига кийдириб кимхоб қаро.
Ахтариб ул васлини бедор кипригин юммагай,
Босса ҳам ер юзини уммон севгисин ювмагай.

Ҳиром этур жилоли тонг оқ рўмоли бошида,
Инжулардан сирға тақиб ўлтурур ёр қошида.

Одинахон САМИЕВА.

Танқидку ҳақиқатан келажакнинг меваси. Лекин футбол ривожи учун фақат танқиднинг ўзигина кифоя эмас, балки пухта ўйланган таклифлар керак.

Дарвоқе, ўзбек футболини ривожлантириш борасида дастлабки қадамлар қўйилди. Бундан буён Ўзбекистон футбол федерациясини «Дўстлик» жамоасининг вице-президенти вазифасида ишлаб мазкур жамоанинг мамлакат чемпиони бўлишига муносиб ҳисса қўшган ғайратли, ёш Бахтиёр Раҳимов бошқарадиган бўлди. Табиийки футбол федерацияси раҳбарияти таркибида ҳам жиддий ўзгаришлар бўлди, албатта. Хуллас, футболда янгиланиш шабадаси эса бошлади. Аммо шу билан масала узил-кесил ечимини топмайди-да. Аксинча Бахтиёр Раҳимовнинг ўзи матбуотда таъкидлаганидек бундан буён журналистлару мутахассислар ҳамда ишқибозлар оммавий ахборот воситаларида футболнинг истиқболи учун аниқ таклиф ва таҳлиллари баён этилган мақолалари билан қатнашишлари лозим бўлади. Шунда ажаб эмаски, футболимиз Осиёдагина эмас, жаҳон миқёсида ҳам ўз ўрнига эга бўлса.

Таклиф

ФУТБОЛЧИЛАРИМИЗ ЖАҲОН МАЙДОНЛАРИДА ЖАВЛОН УРСА

Футболни бежизга миллионлар ўйини дейишмайди. Чунки айни кунларда қаерга борманг, ким билан суҳбатлашманг, футболчиларимизнинг Ливанда ўтказилган XII Осиё чемпионатидаги мағлубиятидан гап очилади. Бир сўз билан айтганда ҳамон қизғин баҳслару танқидлар давом этмоқда.

Шу мақсадда ҳам журналист, ҳам футболнинг ашаддий ишқибози сифатида фикр-мулоҳазалар, таклифлар билдиришни лозим топдик.

Аввало, юртимизда болалар футболини шакллантиришга жиддий эътибор қаратилмаса футбол бўйича қилинаётган ислоҳотларнинг самараси бўлмайди. Маълумки, Бразилияда болалар футболи жуда ривожланган. Футбол қироли Пеленинг ватанида барча болалар кўчада копток тепиб вояга етади. Бир сўз билан айтганда Бразилияда футбол оммавий тарзда ривожланади.

Бир ҳамкасбим, спорт журналистидан футболга оид қуйидаги воқеани эшитгандим. Бир вақтлар собиқ иттифоқ терма жамоаси Бразилияга ўртоқлик учрашувлари ўтказиш учун борганида, ўз вақтида иқтидорли футболчи ҳисобланган терма жамоа сардори Воронин ўзидан анча ёш бразилиялик ўсмирлар билан машҳур Кокакобана пляжида футбол ўйнайди. Шуниси ажабланарлики, Воронин бўлғуси ёш бразилиялик ўсмирларнинг маҳоратига юқори баҳо беради. Ўз навбатида бу ўсмирлар ҳам Воронинга собиқ иттифоқ терма жамоасининг етакчи футболчиси эканлигини билмаган ҳолда, «Биз билан ўйнаган рус йигити дуруст ўйнаркан, футбол техникасини яхши тушунаркан», деб баҳо беришади. Мана сизга Бразилия футболи ривожига ёрқин мисол. Демак, ўтган йили бошланган «Биз «Пахтакор» келажагимиз» турнирини мунтазам ўтказиш, умуман футбол мактаблари ўртасидаги мусобақалар савиясини кучайтириш, иложи бўлса бундай мусобақаларга хорижлик футбол мактаблари тарбияланувчиларини кўпроқ жалб этиш лозим.

Яна бир мулоҳаза. Республикамиздаги мавжуд ўсмирлар ва ёшлар спорт мактаблари фаолиятини тубдан жонлантириш, моддий-техника базасини яхшилаш, бу ўқув масканларида малакали тарбиячилару мураббийлар ишлашига эришиш керак. Назаримда бу ишларни амалга ошириш учун спорт мактаблари ва интернатларини Ўзбекистон Давлат Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси ихтиёрига ўтказиш фойдадан холи бўлмасди.

Республикада иқтидорли мураббийлар, ҳакамлар тайёрлашга жиддий эътибор қаратиш, иложи борича терма жамоалар мураббийларини футбол ривожланган мамлакатларга тажриба алмашиш учун юбориш даркор.

Дарвоқе, аччиқ бўлса ҳам айтишга тўғри келади. Бундан буён футболда аввалдан келишилган ўйинлар бўлмаслиги, ҳакамлар эса ҳар бир ўйинни ҳеч бир жамоага ён босмаган ҳолда адолатли бошқаришлари зарур. Бунинг учун ҳакамларнинг профессионал тайёргарлик даражасини оширишга алоҳида аҳамият бериш керак ҳамда тез-тез ўқув семинарларини ташкил этиш даркор. Назоратчи ҳакамлар адолатли иш тутишлари мақсадга мувофиқ бўларди.

Жамоаларимизнинг иложи борича хорижнинг кучли жамоалари билан ўртоқлик учрашувлари ўтказишларини таъминланса нур устига нур бўларди.

Хуллас гапирсак гап кўп, таклифлар бисёр. Лекин ҳар нарсада меъёр бўлгани яхши. Бизнинг бу таклиф-мулоҳазаларимиз азбаройи футболимиз равнақига хизмат қилармикан, деган умидда айтилмоқда. «Чумчуқ сўйса ҳам қассоб сўйсин», деганларидек, бу ёғи футбол мутасаддиларига ҳавола. Бизнинг орзуимиз футболчиларимиз тезроқ жаҳон майдонларида чиройли ўйинлар намойиш этиб ўз ўринларига эга бўлишса, Ливандаги мағлубиятлар аламими эсимиздан чиқса.

Газетада хабар бериб ўтганимиздек, Ўзбекистон Футбол Федерациясида шу соҳа мутахассислари, мураббийлар ва матбуот ходимлари иштирокида ўтказилган кенгайтирилган йиғилишдаги футболимиз муаммолари хусусида айтилган аччиқ, аммо очиқ гаплар келгусида ўз ижобини топса ажаб эмас...

Акбар ЙЎЛДОШЕВ.

Малҳамлар

ЗИРА

Зира икки ёки кўп йиллик ўт ўсимлик бўлиб, соябондошлар оиласига мансубдир. Поясининг баландлиги 30—80 сантиметрга етади. Барги туксиз, уч бўлакли, банди билан ўрнашади. Гуллари оқ ёки пушти ранг бўлади. Май — июнь ойларида гуллайди. Меваси июль —августда пишади. Тоғ ёнбағирларида, буталар орасида, ариқ бўйларида ёки атрофларида ўсади. Зира Ўрта Осиё, Кавказ, Жанубий Сибирь, Украина, Молдова, Эрон, Афғонистон, Ҳиндистонда кўпроқ учрайди.

Зира уруғини Шарқда кенг кўламда қўллашади. Уни таомларга, қовурилган гўштга махсус солинади. Бунда гўшт хуштаъм, ҳузурбахш бўлади. Зира уруғи алкоголсиз салқинлантирувчи ичимликлар ва колбаса маҳсулотлари тайёрлашда хушбўйлик бериш учун ишлатилади. Иккинчи жаҳон уруши йилларида тоғлик аҳоли зира ўсимлигининг ер остки қисмидан хомлигича ёки майдаланган ҳолда нон тайёрлаб, таом сифатида ишлатишган.

Табобатда зиранинг меваси ишлатилади. Таркибида турли маъданлар ва фойдали моддалар бор. Буюк аллома Абу Али ибн Сино бундай деб ёзган эди: «Зиранинг суви билан ювилса, юзни тиниқ қилади, унинг олиниши ва истеъмол этилиши маълум миқдорда бўлиши керак, агарда кўп истеъмол қилинса, юзни сарғайтиради. Ярани тез битиради. Уни сирка билан эзиб ичганда, шунингдек, уни эшиб бураб бурунга тиқилганда бурун қонашини тўхтатади».

Зира уруғи меъданинг сурункали хасталигида, ичак, жигар, буйрак, тош касалликларида малҳам бўла олади. Уруғидан тайёрланган чой иштаҳани очади. Бу зира чой қуйидагича тайёрланади: бир литр ҳажмдаги идишга қайноқ сув, ярим чой қошиқ зира уруғи, кўк ёки қора чой солиб дамланади. Паст оловда 10 дақиқа мобайнида қайнатилади. Сўнг чой сингари таомдан олдин ёки кейин ичилади.

Зира меваси турли дори-вор йиғма-чойлар таркибига киради. Меъда ширасиюқори бўлган кишилар зирани эҳтиёт бўлиб қўллашлари даркор.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ, доришунос.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»

Сизнинг рекламаларингизни, хусусий эълонлар ва хусусий бизнес бўйича эълонларни, шунингдек таъзияларни, таваллуд кунлари, тўйлар, юбилейлар муносабати билан қутловларни, никоҳ эълонлари ва шунга ўхшаш эълонларни ўз саҳифаларида ёритади.
Эълонлар шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 9.00 дан 17.30 гача қабул қилинади.

Маълумотлар учун телефон: 133-28-95.
Факс: (3712) 133-29-09.
МАНЗИЛИМИЗ: МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ, 2-ҚАВАТ, 204 -ХОНА.

Наманган вилояти Чуст тумани ҳокимлиги томонидан берилган «Б. Собиров» хусусий фирмасининг думалоқ муҳри ва бурчак тамғаси йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Очиқ турдаги «Ўзбекфильм» акционерлик жамияти киностудиянинг постановкачи-режиссёри ва актёри
Мухтор ОҒАМИРЗАЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Республика шаҳар ва туманлари, аҳоли яшаш пунктлари ва халқ хўжалиги ишлаб чиқариш корхоналарида ёнғин хавфсизлиги чораларини кучайтириш, аҳоли, ишчи-хизматчилар ва ўқув юртлари ўқувчилари орасида тушунтириш ишларини кенг кўламда олиб бориш, масканларни бирламчи ўт ўчириш воситалари билан таъминлаш ва ёнғинга қарши сув таъминоти манбаларини соз ҳолга келтириш, ёнғинлар, уларда инсонларнинг ҳалок бўлишига йўл қўймаслик ёнғин хавфсизлиги ойлигининг асосий вазифаси этиб белгиланган.

Ёнғин хавфсизлиги ойлиги

ФУҚАРОЛИК БУРЧИМИЗ

Шундан келиб чиққан ҳолда Вазирлар Маҳкамаси томонидан чиқарилган фармойиш фақат ёнғиндан сақлаш хизмати ходимларининг иши бўлибгина қолмай, балки барча вазирлик, концерн, маҳкама ва ташкилотлар, кенг омма ишчи-хизматчилар ва фуқароларимиз учун ҳам бажарилиши лозим бўлган долзарб вазифа бўлиши шарт.

Ёнғин хавфсизлиги ойлиги даврида ёнғинга қарши ҳолатлар фармойишдан келиб чиққан ҳолда комиссияларда кўриб чиқилиб, керакли чора-тадбирлар ишлаб чиқилса ва уларнинг бажарилиши таъминланса, машаққатли меҳнатлар эвазига келаётган миллий ва маънавий бойлигимиз, иншоот ва биноларимизни ёнғинлардан сақлашга улуш қўшган бўламиз.

Ўз хонадонингизда қандай қилиб ёнғин чиқишининг олдини олиш, унинг оғир оқибатларидан қутулиш мумкин? Шу хусусда бир неча маслаҳат бермоқчимиз.

Электр тармоғига юқори қувватли бир неча электр асбобини улаш тармоққа оғирлик қилади, бу эса ёнғин чиқишига сабаб бўлишини ёдда тутинг. Электр тармоғига уланган электр дазмол, электр пилитка ва бошқа электр иситиш асбобларини фақат ёнмайдиган ва иссиқлик ўтказмайдиган тагликлар устига қўйиш керак. Электр асбобларини фақатгина катта кишилар тармоққа улаши мумкин. Уйдан чиқиб кетаётганда бу асбобларни албатта ўчириш лозим. Электр улагичлар изоляцияси соз ҳолда бўлиши керак. Агар хонадонингизда электр улагич симлар эскирган, розетка ва патронлар носоз бўлса, тезда электромонтёрни чақириб бу камчиликларни бартараф қилинг. Бу билан сиз ёнғин чиқишининг олдини олган бўласиз. Турмушда ишлатиладиган кимёвий воситалардан фойдаланишда эҳтиёт бўлинг. Уларнинг кўпчилиги тез ёнувчан моддалардир. Газ асбобларидан фойдаланишда дераза дарчасини очиб қўйишни унутманг. Ёқилган газ асбобларини қаровсиз қолдирманг. Бу асбоблардан фойдаланишни билмайдиган шахсларни ва болаларни асло яқинлаштирманг. Газ плитаси устида кир қуритиш ўта хавфли эканини ёдда тутинг.

Газ сизиб чиқишини текшириш учун очиқ алангадан фойдаланманг — бу портлашга сабаб бўлиши мумкин. Бунинг учун совун эритмасидан фойдаланинг.

Суюлтирилган газ тўлдирилган қурилмалардан фойдаланганда хавфсизлик қоидаларига риоя қилинг.

Газ тўлдирилган баллонлар газ плитасидан камида 0,5 метр ва иситиш радиаторидан 1 метр нарида жойлаштирилган бўлиши керак. Баллонларни ўт ёқиладиган печларнинг эшиклари қаршисига қўйиш қатъиян ман этилади. Ёқилган телевизорни қаровсиз ёки ёш болалар ихтиёрида қолдирманг.

Азиз ҳамшаҳарлар! Ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя қилиш орқали сиз ёнғиннинг келиб чиқишини бартараф этган, давлат ва шахсий мол-мулкингизни, ўзингизни ва атрофингиздаги кишилар ҳаётини асраб қолган бўласиз. Тошкент шаҳар ИИББ Ёнғиндан сақлаш бошқармаси Миробод тумани 3-Ҳарбийлашган ёнғиндан сақлаш бирикмаси сиздан ушбу ойликда фаол иштирок этишингизни сўрайди. Ёнғин хавфсизлиги ойлигида иштирок этиш ҳар биримизнинг фуқаролик бурчимиздир!

Фахриддин ХОДИЕВ, Тошкент шаҳар ИИББ Ёнғиндан сақлаш бошқармаси Миробод тумани 3-Ҳарбийлашган ёнғиндан сақлаш бирикмаси бошлиғи, ички хизмат майори.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА

Шанба, 2

«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 Марказий газеталар шарҳи.
8.50 «Кўҳна замин оҳанглари».
9.10 «Зийнат».
9.25 «Ҳидоят сари».
9.50, 12.35 ТВ-метео.
«Умид» намойиш этади:
9.55 «Умид» ахбороти.
10.10 «Шу Ватанга бордур менинг керагим».
10.30 «Соғинч соҳили».
10.50 «Катта бўлишни хоҳламайман». Бадиий фильм.
12.00 «Мен нечун севаман Ўзбекистонни». Публицистик кўрсатув.
12.40 «Кичкинтой устахонаси».
13.00 «Умидбахш шуълалар». Мусиқий дастур.
13.25 «Тойчоқ». Видеофильм. 4-қисм.
14.00 Халқаро ногиронлар кунига «Мурувват».
14.15 ТВ-клип.
14.25 «Дўстлик» видеоканали: 1. Меҳрангез. 2.Жетиген.
14.45 Футбол. XX асрнинг сўнгги жаҳон чемпионати. Чорак финал. Италия-Норвегия.
16.25 «Ёнимиздаги одам». Бадиий-публицистик кўрсатув.
16.40 «Рамазон ойингиз муборак!»
17.00 «Ганг дарёсининг қизи». Бадиий фильм.
18.10 «Ранглар жилоси».
18.20 «Миттивойлар оиласи». Кинокўрсатув.
18.35 «Жавҳар». Публицистик кўрсатув.
18.50 ТВ-клип.
18.55 «Қишлоқ ҳаёти».
19.10 «Куйла, ёшлигим». Мусиқий дастур.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Эълонлар
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Соғлом авлод - бу бизнинг келажагимиз».
21.35 «Келин-куёв». Телешоу.
22.25 «Навоийхонлик».
22.35 Рамазон туҳфаси. «Илоҳий ишқ». Бадиий фильм.
23.55 «Ахборот».
00.30 Эркин кураш бўйича Ўзбекистон чемпионати.
1.00-1.05 Ватан тимсоллари.

YOSHLAR telekanali

7.55 Кўрсатувлар дастури.
8.00 «Давр тонги».
9.00 «Янги авлод» студияси: «Келинг, танишайлик».
9.20 «Табобат оламида».
9.40, 10.30 «Мусиқий лаҳзалар».
9.50 «Ёшлар овози».
10.10 «ТВ-саёҳат».
10.40 «Ракурс».
11.00 «Ёшлар» телеканалида спорт: Ринг қироллари.
12.00 «Ёшлар куйлайди».
12.20 «Лафз». Телесериал. 4-қисм.
12.55 «О, ёшлигим».
13.15 «Ёшлар» телеканалида спорт: Теннис.
14.15 «Мусиқий дастур».
14.35 «Леапольднинг саргузаштлари».
15.50 «Сир».
16.10 «Олтин мерос».
16.15 «Эркин фикр».
16.35 Мультфильм.
* * *
16.50 Кўрсатувлар дастури.
16.55 «Янги авлод» студияси: «Бўш ўтирма», «Мульттомоша».
17.30 «Саломатлик сирлари».
17.50 «Бола тилидан».
18.20 «Умр дафтари». Ботир Зокиров. 2-қисм.
18.45 «Оқшом наволари».
18.55, 21.55 «Иқлим».
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 ТВ-анонс ва Эколаш.
19.35 «Бизнес-академия».
19.55 «Олтин мерос».
20.00 «Хайрат».
20.20, 21.00, 22.40 Эълонлар
20.25 «Лафз». Телесериал. 5-қисм.
21.05 «Олтин мерос».
21.15 «Кутилмаган меҳмон».
21.35 «Футбол плюс...»
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.30 «Каталог».
22.40 Тунги тароналар ва Эколаш.
22.50 «Кинотақдим».
23.10 Шанба экрани. «Армонли дунё». Бадиий фильм.
0.40 «Дирижабл».
1.00-1.05 «Хайрли тун!»

ТТК

9.00 «Тонгги пойтахт».
9.50 «Омад» тележурнали.
10.10 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
10.50 2000 йил - Соғлом авлод йили. «Спорт-тайм».
11.10 «Экспресс» телегазетаси.
11.20 «Сайёрамиз бўйлаб». 54-қисм.
11.45 «Дўстлик» видеоканали. «Бизнинг мирас», «Умид».
12.30 ТТВда сериал: «Машҳур ва бадавлат одамлар».
13.15-14.05 «Жаҳон географияси».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Митти юлдузлар».
18.15 «Дурдона».
18.30 «Пойтахт». Ҳафталик шарҳ (рус тилида)
18.55 «Экспресс» телегазетаси.
19.05, 20.25 «Табриклаймиз, қутлаймиз».
20.00 «Пойтахт». Ҳафталик шарҳ.
21.10 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
21.50 «Омад» тележурнали.
22.10 «Эҳтиром ила».
22.30 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
23.10 Оҳанглар ва эълонлар.
23.15 Кинонигоҳ. «Калейдоскоп».
00.25-00.30 «Хайрли тун, шаҳрим!»

«ХАЛҚАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

9.00 Кўрсатувлар тартиби.
9.05 «СНН-шоу».
9.20 «Инглиз тили Сиз учун».
9.45 «Кино сайёраси».
10.05 «Дурдаршан».
10.25 «7 дан 70 гача».
11.00 «Буржлар башорати».
11.50 «Ёшлар кўчасида».
12.10 Кинематограф. «Ҳукм этилган». Бадиий фильм.
13.35-14.05 «Немис тили».
***
17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 «Бинафша».
18.00 «Саёҳатлар олами».
18.15 Ольга Кабо «Ойлар билан содир бўлган воқеалар» дастурида.
18.50 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал.
19.05 Машҳур изқувар Лейтенант Коломбо.
21.00 «Время».
21.40 «Нима? Қаерда? Қачон?» дастури 25 йил эфирда.
22.55 «Бизнес-ревю».
23.05 «Мюзик-холл».
23.30 Кинематограф. «Хизматкорнинг синглиси». Бадиий фильм.
1.00 «Ахборот» (рус тилида)
1.25 «Тунингиз осуда бўлсин».

Якшанба, 3

«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
9.05 «Халқ севган достонлар».
9.30 «Ғаройибот».
«Умид» намойиш этади:
9.45 «Умид» ахбороти.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Табассум кўчаларида».
11.30, 12.35 ТВ-метео.
1135 2000 йил - Соғлом авлод йили. «Бола бошидан».
11.55 «Цирк! Цирк! Цирк!»
12.15 «Ғозу турналар». Мультфильм.
12.40 «Мозийдан бир мўъжиза».
12.55 «Дил номалари». Мусиқий дастур.
13.25 «Тойчоқ». Видеофильм. 5-қисм.
14.00 «Қувноқ шаҳарча». Телеўйин.
14.25 «Ажабсанда».
14.35 «Спорт уик-энд».
14.55 «Насриддиннинг саргузаштлари». Бадиий фильм.
16.10 Халқаро ногиронлар кунига «Саховат».
16.40 Рамазон ойингиз муборак!
17.00 А. Орипов. «Ранжком». Видеофильм.
18.25 «Олтин тож». Телевизион ўйин.
18.45 «Мусиқа бекати».
18.55 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.25, 20.00, 20.25, 21.10 Эълонлар
19.30 «Таҳлилнома» (рус тилида)
20.05 «Оламга саёҳат».
20.30 «Таҳлилнома».
21.15 «Якшанба оқшомида». Мусиқий дам олиш дастури.
21.40 «Телевизион миниатюралар театри».
22.15 Рамазон туҳфаси. «Ҳузурга элтувчи йўл». Бадиий фильм.
23.40 ТВ-анонс.
«Спорт» дастури:
23.55 «Олам футболи».
00.25 Эркин кураш бўйича Ўзбекистон чемпионати.
00.55-1.00 Ватан тимсоллари.

YOSHLAR telekanali

7.55 Кўрсатувлар дастури.
8.00 «Давр тонги».
9.00 «Янги авлод» студияси: «Бўш ўтирма», «Мульттомоша».
9.35 «Футбол плюс...»
9.55, 14.15, 15.30, 17.10 «Мусиқий лаҳзалар».
10.05 «Ёшлар овози». Конституция ва ёшлар.
10.25 Болалар экрани.
11.15 «Ёшлар» телеканалида ҳарбий-ватанпарварлик дастури: 1. «Марду-майдон», 2. «Аскар мактублари», 3. «Аскар ҳангомалари».
12.05 «Бир пиёла чой устида».
12.25 «Лафз». Телесериал. 5-қисм.
13.00 «Қишлокдаги тенгдошим».
13.20 «Динозаврлар билан сайр». Телесериал. 4-қисм.
13.50 «Синфдош».
14.15 «Учинчи сайёра» маърифий дастури: «Денгиз аждаҳосини излаб».
15.05 «Олтин мерос».
15.10 «Тафаккур ёлқинлари».
15.40 «Эҳ, менинг ғўр ёшлигим». Бадиий фильм.
17.25 Кўрсатувлар дастури.
17.30 «Янги авлод» почтаси, «Шум болалар», «Мульттомоша».
18.05 «Якшанбада кўришгунча».
18.20 «Умр дафтари». Ботир Зокиров. 3-қисм.
18.45 «Оқшом наволари».
18.55, 21.55 «Иқлим».
19.00 «Давр-news».
19.15 «Гап йўқ»: таржимаи ҳол.
19.55 «Бу мунис лаҳзалар».
20.15 «Худуд». Бектемир тумани.
20.45, 21.25, 22.40 Эълонлар
20.50 «Лафз». Телесериал. 6-қисм.
21.30 «Кўҳна оҳанглар».
22.00 «Давр». Ҳафта ичида.
22.45 «Ёшлар» телеканалида премьера. «Денгиз одамлари». Бадиий фильм.
0.15-0.20 «Хайрли тун».

ТТК

9.00 «Тонгги пойтахт».
9.50 «Омад» тележурнали.
10.10 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
10.50 2000 йил – Соғлом авлод йили. «Спорт оламида».
11.10 «Суҳбатдош».
11.30 «Телефакт».
11.50 «Экспресс» телегазетаси.
12.00 «Туризм ҳақида».
12.30 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
12.50 «ТВ плюс».
13.15 «Сайёрамиз бўйлаб». 55-қисм.
13.40-14.30 «Жаҳон географияси».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мультфильм.
18.15 «Эътиқод».
18.30 «Пойтахт». Ҳафталик шарҳ.
18.55 «Экспресс» телегазетаси.
19.05, 20.25 «Табриклаймиз, қутлаймиз».
20.00 «Пойтахт». Ҳафталик шарҳ.
21.10 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
21.50 «Тасанно».
22.15 «Омад» тележурнали.
22.35 «Эҳтиром ила».
22.55 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
23.35 Оҳанглар ва эълонлар.
23.40 Кинонигоҳ. «Шон-шуҳрат ва оғу».
00.25-00.30 «Хайрли тун, шаҳрим!»

«ХАЛҚАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

9.00 Кўрсатувлар тартиби.
9.05 «Тонг» дастури.
10.05 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
10.45 «Парле ву франсе?»
12.10 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
12.20 «Болалар олами».
12.40 «Фан-тайм» (болалар учун инглиз тили)
12.50 «Клип-антракт».
13.00 Кинематограф. «Титаник». Бадиий фильм.
14.35-15.40 «Дўстлик» видеоканали: «Маврид», «Дидар», «Машриқ оҳанглари».
***
17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 «Полапон».
17.45 CFI тақдим этади: «Байрамлар юрти».
18.10 «Тенгдошлар».
18.35 «Иван Васильевич касбини ўзгартиради». Кинокомедия.
20.30 Харрисон Форд «Олти кун ва етти кеча» комедиясида.
22.30 «6х9» шоу дастури.
23.15 Кинематограф. «Америкалик қизча». Бадиий фильм.
1.45 «Таҳлилнома» (рус тилида)
2.15 «Тунингиз осуда бўлсин».

Бу сирли олам

КЎЗГУГА ҚАРАБ...

Кунларнинг бирида шоир А.Пушкин кўзгуга қараб, хаёл суриб кетибди. Туйқус кўзгудан бегона кишининг суратини кўриб қолибди. Қўрқиб кетган шоир аёлига:

— Наташа, бу ёққа кел, мана бу кўзгуга қарагин, — дебди. Наталья Гончарова келиб, кўзгуга қараса, яхши кийинган, костюм-шими, сочи ўзига ярашган чиройли йигитни кўриб, ҳангу манг бўлиб қолибди.

Орадан кўп вақт ўтмасидан А.Пушкин дуэлда яраланиб, вафот этади. Наталья эса, бироз вақт ўтгач, бояги кўзгуда акси кўринган чиройли йигитга турмушга чиқибди.

* * *

Наполеон жанг олдидан кўзгуга қараб, фол кўриб, ё ғалаба, ё енгилишини билиб олар экан. Наполеон Москвага ҳужумга чиқиб, яқинлашиб қолган пайти. Эртаси навбатдаги ҳужумга чиқиши олдидан яна бир бор кўзгуга қарайди. Кўзгудан қочиб кетаётган ўзининг қиёфасини кўради. Саркарда қаттиқ бақириб юборибди. «Тамом - деб ўйлабди ичида, — мен таслим бўлдим!» Қўрқиб бақириб юборганини командирларига айтмабди. Шу жангда француз аскарлари руслардан қаттиқ зарбага учраб орқасига чекинади.

РЕЗИНА ҒИЛДИРАК ҚАЧОН ПАЙДО БЎЛГАН?

XIX асрда кўчалардан ўтган темир ғилдиракли араваларнинг юриши тоғдан тош юмалагандек тарсиллаб, одамларнинг қулоғини қоматга келтирарди. 1885 йили Шотландия хирурги Даплопнинг ўғли велосипедда сайр қилиб юриб, унинг қаттиқ ликиллашини айтиб, отасига арз қилади. Ота велосипеднинг ғилдиракларини сув қуйишга мосланган резина шланганинг узилгани билан қоплаб беради. Кейин велосипед аввалгидан анча енгил ва яхши юра бошлайди.

Ўз ишидан руҳланган жарроҳ бу ишини аввалгидан ҳам яхшироқ чиқиши учун бош қотира бошлайди. Охири ўйлаб-ўйлаб, ичига ҳаво тортиб, пневматик шина кашф қилади.

ОВҚАТГА СОЛАДИГАН ТУЗ

Ҳозир ҳаммага маълум, ҳеч ким тузсиз овқатни оғзига олмайди. Аввалгидай Америкадаги ҳиндулар европаликлар келгунга қадар тузнинг нима эканлигини билишмаган. Унинг ўрнига мурчдан фойдаланган. Папуастлар денгиз сувида узоқ ётган ёғочларни ёқиб, ошга шунинг кулини қўшиб ейдиган бўлишган. Хитойда туздан кулчага ўхшатиб ақча ясашган. Бизнинг мамлакатимизда қизил, сариқ рангли туз конлари бўлган. Африкада тузни вазни билан тенгма-тенг олтинга айирбош қилишган.

ФУТБОЛ ДАРВОЗАСИДАГИ ТЎР

XIX асрдаги футболчилар тўпни тепасига арқон тортилган қўшалоқ устун орасига уришган. Дарвозани тўр билан тўсишни ҳеч ким ўйламаган. Судья-қозининг тўпнинг дарвозадан ўтиб кетган пайтларини сезмай қоладиган пайтлари ҳам кўп бўлган. Шундай пайтларнинг бирида футбол ўйинини томоша қилиб ўтирган бир савдогарнинг бошига тўпни ушлайдиган тўр қуриш ҳақида ўй-фикр келиб қолади. У инглизнинг Ливерпуль шаҳридаги балиқ овлайдиган қуроллар сотадиган дўкон сотувчиси экан.

ОРЗУЛАР ДАРАКЧИСИ

Ямалнинг ерлик аҳолиси миллий байрамлари — Қарға кунини, рамзий маънода баҳорнинг келишини нишонлайдилар.

Хантийлар афсонасига кўра қарға шимол ўлкаларига учиб келиб, ўзининг овози билан мудроқ табиатни уйғотар эмиш. Бу байрамда одамлар бир-бирлариникига анъанавий егуликлар — тўғрамча (музда қотирилган балиқ ёки мол гўшти), буғу гўшти қайнатмаси, турли мевалардан қилинган ширин нон билан меҳмонга борадилар. Болалар катта дарахтларни тешиккулча ҳамда тангалар билан ўралган турли ёрқин ленталар билан безайдилар.

Табиатга ҳамда худоларга миннатдорчилик сифатида буғуни хайр қилиб қурбонликка сўядилар. Миллий спорт турлари бўйича ҳамда буғу қўшилган араваларда мусобақалар уюштирилади. Худди шу куни кумуш қуш — қарғани кўриш яхшиликка йўйилади, яъни юракдаги орзулар албатта ушалар эмиш.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ ва Маъпура НАБИЕВА тайёрлашди.

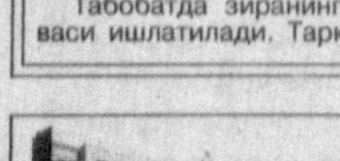
Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Бош муҳаррир Акмал АКРОМОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади.
Нашр кўрсаткичи — 209

Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. Қоғоз бичими А-2

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтамти»га — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г-1007. Босмага топшириш вақти 11.30 Топширилди 12.00 1 2 3 4 5 6